

Jávori István: Változástenger

Jávori István

Változástenger

2008

© Jávori István, 2008

ISBN 978-963-06-4637-6

Készült: www.konyvmuhely.hu

Telefon: 46/-532-085

ROZSDAÖVEZET

Rozsdaövezetnek nevezték – a parlamenti választások után – a Hír TV egyik műsorában szűkebb hazánkat, Miskolcot és környékét, Borsod-Abaúj-Zemplén megyét.

Az északi területek talán azért érdemelték ki e gunyoros, csúfolódó, kitüntető címet, mert elsőprő többségben az MSZP jelöltjeit választották meg országgyűlési képviselőnek.

Természetesen a budapestiek is megkapták a magukét, de ez legyen az ő bajuk...

Az egykor sikeres szocialista nagyipar bástyái (vas- és acélgyártás: Ózd, Diósgyőr; a szénbányászat) valóban ledőltek, mára már megszűntek vagy halódnak, válságból válságba sodródnak.

... és Kazincbarcikán mi a helyzet?

Egy szürke, hétköznapi városlakó mit láthat?

A város mellett virágzik a BorsodChem Rt. (a régiek BVK-nak mondják = valóban annak a nagyvállalatnak a jogutódja), Közép-Kelet-Európa egyik kiemelkedő vegyipari vállalata.

Meglátszik-e a városon, hogy egy ilyen óriáscég istápolja?

Én úgy tudom, a részvénytársaság iparűzési adójának Kazincbarcikára eső része (hiszen Berente is jócskán kap a „tortából”) évente több százmillió forint.

Ebből (is) lehet gazdálkodni... – gondolja az egyszerű városlakó.

Az extraligás férfi röplabda (3-szoros bajnok) csapat támogatásának orosz-lánrésze is a cégtől származik.

Akinek hiányérzete van a támogatást illetően, tegyen róla, hogy a város- valamint a részvénytársaság-vezetés kapcsolata gyümölcsözőbb legyen; németországi testvérvárosunk (Burgkirchen) példáját kellene követni...!

A rendszerváltás dicső lelkesedése 1990 után hihetetlen változásokat ígért.

16 év hozadéka egyénenként változik, én így látom a városban történeteket:

1. *lakásépítés*: alig-alig
2. *útépítés*: kevés
3. *kereskedelem*: a kicsik tönkre, az áruházláncok befektetnek = Penny Market, Profi, Spar, Lidl, Tesco (hamarosan)...[Szép magyar nevek!]
4. *bankok*: gyarapodóban
5. *közütemények*: készülődőben (Városi Ügyészség, Városi Bíróság)

6. *egészségügy*: túlélési program önkormányzati biztosokkal... Milliárdokat költöttetek el [ez dicséret lenne] kórházfelújításra, de az intézmény fenntartása e (lakosságában fokozatosan apadó) kisvárosnak egyre nagyobb teher. Bár eredmény, hogy a havi 25 000 000 Ft-os adóssághozterhelést már sikerült havi 15 000 000 Ft-ra leszorítani.
7. *oktatási intézmények*: megszüntetés, létszámcsökkentés, összevonás az új időknek „reformléptű” hozadékaként.

Mélyreható elemzésre nem vállalkozom, tudom, az optimisták többek között a Városi Fedett Uszodáról, a Kazincbarcikai Sportközpont (KSK) és az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár megújulásáról, szerteágazó tevékenységeiről, a sport- és iskolai sikerekről, fejlődő vállalkozásokról és biztonságos szociális hálóról is szívesen olvastak volna.

A pesszimisták szerint meg a hatalmas költségvetési hiányról (városi és országos!), az összefirkált házfalakról, piacról; félig-meddig kész főutcsról, a mélyszegénységben élőkéről, a munkanélküli ezrek kiúttalanságáról kellene odamondogatni a hatalomban lévőknek.

Én azonban a kifürkészhetetlen jövőbe vetnék egy-két „merjünk nagyok lenni” pillanatot. Mit látok ott?

Hiányérzetem apró sugallataiként szívesen Kazincbarcikára képzelnek:

1. *Élhető, szép, tiszta* (mint gyakran most is) *várost*, eu-szabványos (megkímélt) játszótereket, parkokat.
2. *Főiskolát* [egyetemet] – ha már álmodom –, diákváros vagyunk.
3. Nemzetközi szabványoknak megfelelő *SPORTCSARNOKOT*.
4. 50 m-es medencével *fedett uszodát* (leendő olimpiai bajnokkal).
5. *STADIONT* fedett lelátókkal, NB I-es bajnoksáppal [foci?, kézi?].
6. *HELYTÖRTÉNETI MÚZEUMOT*: a város még csak 52 éves, de az östelepüléseket (Sajókazincot, Barcikát) már középkori oklevelek említik, s valószínűleg előtte is éltek itt emberek.
7. *Képtárat*: köztünk él a mai magyar képzőművészet nagyszerű alkotója: *MEZEY ISTVÁN*. Olvastam, hogy kép- és albumgyűjteményének egy részét felajánlaná a városnak, ha méltó helyen kiállítanák, megőriznék...

Mire várunk? Városlakók? Városvezetők? Szponzorok, mecénások?

Milyen nyomot hagyunk magunk után?

Azt, hogy túléljük a múltat, feléltük a jövőt?!

Vannak, akik magyarországi rendezésű fociebről, budapesti olimpiáról álmodnak; én a fentiekéről!

... hogy ne nevezhessenek MINKET rozsaövezetnek!!!

Kazincbarcikai Közélet, 2006. június 29.

VÁLTOZÁSTENGER

Valamikor réges-régen hazánk helyén hullámozott a *Pannon-tenger*.

Magyarország jelenlegi területét a földtörténet sokmillió évein át a Kárpátok és az Alpok hegyvonulata megvédte a nagy tengerek és a világoceánok behatásaitól.

A Pannon-tenger elválasztva világtengerektől egy elkülönült, a száraz-földdel szorosabb kölcsönhatásban álló, speciális élővilágot teremtett meg, melyet üledékeiben néha rendkívül gazdagon felhalmozott.

A földkéreg zsugorodása következtében – több mint 20 millió évvel ezelőtt – megjelenik Magyarország legnagyobb földkéreg-szerkezeti törésvonala. E mentén nemcsak vulkánok (Mátra), hanem mélyedések, üregek is keletkeztek.

A törések mentén létrejött hegységek ölelésében olyan helyi beltengerek, öblök szakadtak ki a Pannon-tengerből, amelyek a lepusztuló hegyekből származó ásványi sók és a tenger gazdag élővilágának, az alacsonyabb rendű állatoknak maradványait konzerválta üledékeiben. Az üledékeknek a vastagsága sok helyen meghaladja az ezer métert.

Évmilliók múltával – a tenger eltűntével – megtelepedtek itt az emberek: *kvádok, szarmaták, dákok, illírek, később germánok, avarok, morvák és más szláv népek...*

A magyar honfoglalás (895) óta eltelt több mint 1100 év szinte csak egy pillanatot a Föld történetében, nekünk – magyaroknak – megmaradásunk szakadatlan küzdelmei: tatárok, törökök, németek elleni élethalálharcok, vesztés világ-háborúk utáni újrakezdések.

... és 52 év mennyit ér? 1954-től számítódik *Kazincbarcika* város története. Majdnem a semmiből nőtt ki ez a kis település: fejlődött, változott az évtizedek alatt.

Én magam 1961-től élek Kazincbarcikán. Kisgyermekként, iskolásként, a „3, 60”-as kenyér időszakából emlékszem arra, hogyan nőtt, terebélyesedett, szépült; kapta meg a mai arculatát ez a város.

Aki akarta akkoriban, bőven találhatott munkahelyet, megélhetőségi lehetőséget magának.

S ha bement a kedves város lakó egy boltba, számíthatott rá, hogy hetek, hónapok, évek (akár évtizedek) múlva is visszatérhetett: ugyanoda.

Mai napság, ha az egyszerű polgár végigsétál – a bizony elég sokszínű – fő utcán, tényleg tarka kép fogadja: rengeteg bolt, vállalkozás. De, ha egy hónap – évekről már nem is beszélek – múlva visszanéz egy kereskedőhöz, ahol vásárolt, már nem biztos, hogy ugyanott találja, ha egyáltalán még létezik az a cég.

Egy hangulatos tejivóra emlékszem a „Lenin” úton, ahol gyakran megfordultam – még boldog úrfikoromban –, s sok finom hűtött tejet, kakaót ittam, hozzá friss, ropogós kiflit ropogtattam.

Később Tini-grill lett belőle, aztán talán diszkont, majd szolárium. Egyelőre...

Gondolom, más is tudna hasonló példát felsorolni tömegével...

Igen, minden változik: vagy a folyamatosságot fenntartva, az elődök munkáját tisztelve, továbbépítve (kontinuitás), vagy megszakítva az eddigit – sőt eltörölve –, újat hozva létre (diszkontinuitás).

Egy – talán nem is annyira – fiktív beszélgetés részletei:

– Merrefelé laksz?

– A Szabó Lajos úton (ma *Mátyás király út*).

– Hová jártál iskolába?

– A Május 1 Úti Általános Iskolába (*megszűnőben*) 5 évig, majd 3 évig a Kun Béla Általános Iskola (ma: más néven + *összevonva* létezik) padjait kopogtattam, ezután az Irinyi János Vegyipari Szakközépiskolában (ma: *Irinyi János Középiskola*, bár az eredeti főépület ma zeneiskola) érettségiztem. Diplomát az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskolán (ma: *Eszterházy Károly Főiskola*) szereztem.

– Melyik vállalatnál dolgoztál először?

– A Borsodi Vegyi Kombinátban (jelenleg: *BorsodChem Rt.*).

„De hova lett a tavalyi hó?” (Villon – Faludy György: Ballada a múlt idők dámáiról)

Apropó: október hó!

2006. október 1-jén önkormányzati választások lesznek.

Vajon *kontinuitás* vagy *diszkontinuitás* részesei leszünk?

Valamikor réges-régen itt hullámozott a Pannon-tenger. Egy vízcsepp a tengerből felnézett a napsugaras, majd este a holdfényes, csillagok borította égre, s úgy érezte, örökké tart a világ...

Kazincbarcikai Közélet, 2006. augusztus 24.

SZŐNYEGBOMBÁZÁS

Négyévesen büszkén sétáltam édesapámmal, akinek hófehér volt a haja, én már ilyennek ismertem eszméletemtől fogva. A kisváros egyik utcájában bandukoltunk, amikor két ismeretlen, idősebb hölgy jött velünk szemben.

– Nagyapa, de aranyos ez a szőke kislány! Hogy hívják? – szólt egyikük.

Apám huncut szürke szeme megvillant, amikor ezt válaszolta:

– Egy: én apuka vagyok. Kettő: ez a szép szőkeség a kisfiam, és Pistikének hívják.

A nénik először megdöbbsen, de aztán velünk együtt nevettek, mosolyogva simogatták vállig érő hajamat.

Őszülő halántékomat látva a tükörben magam is alig hiszem el ezt a gyermekkoromból megmaradt apró történetet. A kisgyerek felnőtt; sötétbarnára váltott hajában sok már a fehér hajsza, a nénik képe a múltba veszett, s apám soha nem lett nagyapa.

A harmadik szívinfarktus nem engedte, hogy lássa két leányunokáját: egy vakító szőkét és egy álmodó gesztenyebarnát...

Elég ritka, hogy egy – akkor 42 éves – férfit (1964-ben) a sors ilyen hamar hófehér hajjal áldjon-verjen.

Ennek a hátrafélsült, sűrű „télnek” oka volt: világháború, 2. a sorban.

Amerikai légitámadás érte Szolnokon a repülőteret és a környékét – ahol apám szolgált –, a sokadik nagyszabású szőnyegbombázás.

Széttépett katonabajtársak, testrészek, végtagok; hang- és fényhatások, a lökéshullámok sorozata okozta halálfélelem, lángoló magyar gépek: a totális pusztítás ... őrjító lehetett.

Az ő túlélő szervezete azonnal válaszolt; deres fejjel mászott ki a lövészárokból, ahová a szövetségesek támadása kényszerítette.

Németországban érte a háború vége, ahol angol-amerikai hadifogságba került, ott legalább volt mit enniük. Néha még csokoládét is láttak, amit per-sze az örök ettek, akik között egyeseknek az volt az egyik szórakozása, hogy cigarettát nyújtottak a meglepődött magyar foglyok felé, s mikor egyikük érte nyúlt: mosolyogva morzsolgatni kezdték, majd ledobták a földre a csik-ké silányult szálat, s alaposan a sárba taposták. Röhögve nézték, hogy csepeg a nyál a szerencsétlen emberek szájából.

A sikeres szökést követően kanyargós úton jöttek haza: Svájcban és Olaszországban keresztül. Szerencsájuk volt: vadidegenek bújatták, etették a csonttá soványodott magyarokat. Nem kérdezték kifélék-mifélék: látták rajtuk. Időnként munkát is kaptak, szerelmes asszony-, lányölést is.

A sors fintoraként – amikor hazakeveredtek –, volt hadifogoly bajtársaik zöme már régen itthon volt, szabadon engedték őket a jenkik...

A 45 utáni évek: remények, fiatalság, szabadság – a háborúhoz, fog-sághoz képest – úgy érezték – mindenképpen csak jobb jöhet: lelkesedés, munkábaállás, újjáépítés, békekölcsön, ...házasság.

1948-at mutatott a naptár, a fényes szellők idejét.

Vártak rám, a gyermekükre, hogy megszülessek, De nem jöttem, az Afrikából visszatérő golyák nem hoztak magukkal még 12 éven keresztül.

Örökre fogadtak egy árva kisgyermeket, akit a pokol egyik bugyrából mentett ki egy 16 éves lány: az édesanyám.

A tanárnő és a városi hivatalnok: féltek az oroszoktól, önkezükkkel vetettek véget életüknek, de az Isten – amennyire tudta –, visszafogta a kezüket: a kisfiuk és egy rokon lány nem halt meg a gyorsan, a fájdalommentesen élő méregtől.

A fiatal teremtés a rettenetes sokk után magával vitte Miskolcra a saját szüleihez az árvát, nővére gyermekét, akit később – amikor asszonnyá vált – felnevelt.

A Tiszai pályaudvart és a környező városrészt gyakran bombázták a repülő erődök.

Az anyai dédnagymamám háza közel volt a vasútállomáshoz, s egy éjszakai támadáskor telibe találta egy láncos bomba.

A megmaradt környékeliek hetekig hordták a ház helyén tátongó, mély üregbe a szemetet, a törmelékét.

Eltűnt a dédi, akit soha nem láttam, a szép fekete zongorája, amin édesanyám oly ügyesen játszott, a saját kezűleg készített csipketerítők, a fényképek egy múltból, ami soha vissza nem térhet...

Libabőrösen figyeltem a libanoni háborúról készült képeket, híradó- tudósításokat.

A hisztérikusan vonagló, megvadult arcú asszonyokat, kisgyerekek tetemét szorító inas kezüket. A megcsönkített, szomorú szemű sebesülteket a kórházakban, egy hosszú betonfalat, sietősen mázolt egy-, két- majd háromjegyű számokkal, s előtte egyszerű, díszítetlen, fából készült koporsókat.

Néztem az óvóhelyről előbújt holtfáradt férfit, aki valahonnan ismerősnek tűnt: fiatal arcán a rémület; porlepte, tépett ruhában, véres ujjakkal görcsösen markolta a segítő kezét.

S a haja: fehér galamb...

Kazincbarcikai Közélet, 2006. szeptember 07.

SZLOVÁKBARÁTSÁG

Ján Slota – Zsolna (Žilina) polgármestere – nacionalista, gyűlölködő kirohanásai után magyar zászlót égettek szlovák fiatalok, interneten az egész világ láthatta. Focimeccseken szurkolótáborok saját készítésű transzparenszen üzengettek egymásnak a másik nemzetet fenyegetve, gyalázva. A – sajnos – átkozottul törvénszerűen bekövetkező szlovákiai magyarverések után gondolkodhatott el az ember, hogy megérte-e adósságba verni a magyar államháztartást a svéd Grippenek vásárlásával !?

[A 14 vadászrepülőt 10 évre, 210 milliárd Ft-ért lízingeli a magyar állam a gyártó cégtől, majd 10 év után a tulajdonjogok átszállnak a Magyar Köztársaságra.]

Magyarnak születtem, anyanyelvemen beszélek, gondolkodom, álmodom.

De a családi mondavilágból él bennem egy történet atyai nagyapómról, akit még Jancsik Józsefnek hívtak, s aki mozdonyvezetőként robotolt évtizedeket a MÁV-nál.

Rozsnyó (Rožňava) környékéről származott, s munkája révén beutazta az akkori Magyarország egy részét. Gyermekei más és más faluban, városban születtek (édesapám például Tornanádaskán), mert a családnak – a vasutas famíliák akkori (1910-es, '20-as évek) szokásához híven – gyakran kellett költözködni. Sőt többnyire valamelyik – amerre éppen sodorta őket a sors – vasútállomáson veszteglő lakóvagonban éltek mindennapjaikat.

Az I. világháború után édes őszám – a legenda szerint – azt mondta, hogy ő nem fogja a cseheket szolgálni, s átjött családjával együtt a rohamosan csökkenő területű, de a függetlenségét kikiáltó Magyarországra.

Neve szláv hangzása, s Jancsik Ferencsel, 1919-es népbiztossal (?) való névrokonsága miatt – állítólag – csak akkor tarthatta meg állását, hogy ha magyarosítja a nevét. Mondjuk a Miskolc melletti Jávör-hegyből kiindulva Jávörira ...

Felesége – Miskovics Mária – kedves, mosolygós, segítőkész, halk szavú, de lélekben erős, kőkemény életű asszony, ki szlovákul ugyanolyan jól beszélt, mint magyarul.

Talán, amikor a gyermekei születtek – akik közül hat élte meg a felnőtt-kort (poraikban is áldja meg őket az ég) – ugyanúgy szlovákul jajongott a szülőágyban, mint Petőfi (Petrovics) Sándor anyukája, Hružík Mária tette 1823-ban.

Ha őszintén magamba nézek, akkor bizony „szláv” vércseppek is folynak az ereimben. Én, aki világeletemben (szégyen ide, szégyen oda) csak magyarul tudtam, tudok [a 8 évi orosztanulás ellenére], miért is gyűlöljem a szlovákokat ???

Gondolom, a rejtélyek földjén – itt Kelet-Közép-Európában –, ahol a történelem folyamán már akkora keveredések voltak (népvándorlások, tatár-, török-, németdúlások, megszállások, felszabadulások, ki- és áttelepítések, valamint a folyamatos újjáépítések; kiigazítások, reformok), más is, ha a családfáját végigkövethetné az elmúlt 1000 esztendőben, igencsak meglepődne, hogy milyen eredetű életnedvet pumpál a szíve !!!

Mikszáth Kálmán kedves tót atyafiai, a huncut, ravasz, de pórul járt Noszty Feri és Tóth Mari is azt súgják nekem, hogy ne ellenséget lássak ott, ahol a többség barát, sőt testvér!

Az Európai Egyesült Államok polgáraként kikérem magamnak, hogy összezugrassanak vadállati eszmék botor újratermelői akárkivel is!

Bár a félelem itt lappang bennem, hogy az emberiség jövője nem a BÉKE, hanem az őskortól százszor, ezerszer végigkísérő kőbunkós, lándzsás, orgyilkos törős, számszeríjas, dzsidás, pisztolyos, aknavető, harcokcsizós, heli-

kopterről géppuskázós, óceán mélyére süllyedő csatahajós, lopakodó vadász-bombázós, milliókat fenyegető atomrakétás ... = HÁBORÚ.

Hogy ne így legyen ezután is -- rajtunk múlik?!

Mi – magyarok –, akik itt élünk a szláv népek gyűrűjében: ismerjük-e őket?

Mit tehet EGY ember?

Mi lenne, ha virágcsokorral a kezemben letérdelnék a kassai gótikus székesegyházban II. Rákóczi Ferenc fejedelem sírja előtt, kinek seregében magyar és szlovák jobbagyak együtt harcoltak, rengetegen.

Skandálnám fennhangon A csősz felesége [Hájnikova žena] című verses regényt, Pavel Hviezdoslav – kiváló, klasszikus, szlovák költő – művét.

Szívemből szurkolnék a sportcsarnokban a Daniel Oravec által – korábban bajnoki címig, kupagyőzelemig – vezetett Vegyész RC-nek, városunk hírneves extraligás röplabdacsapatának.

Ha tehetném – még sosem jártam ott –, Pozsonyba (Bratislava) is elutaznék, felkeresném a fellekvárat, a Szent Márton székesegyházat, a Mihály kaput; sétálgatnék a szép belvárosi utcákon, tereken.

Az ódon, egykori szász városok is tárt karokkal várnak: Lőcse (Levoča), Késmárk (Kežmarok), Bártfa (Bardejov).

S idegborzoló felhőjátékként hegymászókaland; sível suhanás a Magas-Tátra vidékére vonzana majd, ha lenne egy másik – fiatalabb – életem.

Magyarok! Szlovákok! Béke velünk!

Szomszédunk szájából ez a mondat vajon hogyan hangzik?

Meg kellene tanulnom szlovákul ...

Kazincbarcikai Közélet, 2006. szeptember 14.

SZEMÉTKIÁLLÍTÁS

Karinthy Frigyes humoreszkiájában – a Röhög az egész osztályban – valamilyen ördögi napon az író középiskolás korában a barátaival az egyik osztályteremben szemétkiállítást rendezett.

Az újdontújt, szép, nagy politúros szemétládából kiszedték a szemetet, és szépen eltrancsírozták a tetején: almacsutkák, kenyérbelek, szalonnahéjak, régi vasak, tollszárak, összegyűrt papírrepülőök díszlegtek, vigyorogtak a meghökkent nézőkre a bejárati ajtó mellett.

Ráadásul – mivel ez a merész pimaszság újdonság volt a gimnáziumban – még belépődíj mellett mutogatták is más osztályok kíváncsi nebulóinak.

Barcikán a szemétben válogatók, turkálók – guberálók – egy része, bár valószínűleg nem olvasta a Tanár úr kérem tréfás novelláját, mégis naponta megismétli e szemétátrendezést a város tucatnyi pontján.

A nyitva hagyott konténerekből a házibarátként visszajáró, kavargó szél széthordja a szemetet, s a rendparti őslakosok sziszifuszi munkája – a hulladék-összeszedés – napról napra hiábavaló.

Persze, ha csak ez lenne a baj, hogy a szárazkenyér-kutatás, üvegek, fémdarabok, használható ruhák, cipők újrahasznosítása után tárva-nyitva marad a kukák teteje...

De gyakran a tárolókba bedobott szemeteszákok kikerülnek a biztosnak vélt rejtékükről, s a dolgozók csak rázzák, rázzák szanaszét a szemetet!

Van, aki magányosan jár, szégyelli magát, lehajtott fejjel, osonva, embert kerülve jár, körül-, körülpillantva (űzött vadként) kutat. Ő visszahajtja a fedelet, vigyáz a rendre, a tisztaságra.

Kevés lehet a nyugdíja, esetleg a munkanélküliség öregítette, ráncosította meg idő előtt, talán egykor volt valaki: megbecsült esztergályosként vagy festőként, kereskedőként, tanárként kereste a kenyerét, de az is lehet, hogy cikkeket írt régességről a helyi közéleti folyóiratba?!

A másik kopott biciklivel közlekedik, nejlonszatyrok sokaságával a kormányon, a csomagtartón. Ő válogatva gyűjt; sasszemmel szűri ki a számára még használható lomokat, közben szerteszét dobálja az útbaeső felesleget. Dühösen, szinte bosszankodva balsorsán dobál, élvezettel idegesít másokat azzal, amit tesz. S ha más, hozzá hasonló sorstársat lát feléje közeledni, durva szavakkal elzavarja a vadászterületéről.

Kis idő múlva érkezik egy család: népes csoport pereputtyostul. Míg apuka nekivetkőzve, anyuka botdarabbal válogat, a félmeztelen gyerekek addig önfelédten játszanak a hulladéksziget környékén, sőt néha benne az egyik la-

kályos konténerben is. Ilyenkor némi hangoskodást és csordogáló folyadék, bűzös félszilárd anyag illatát kapja ajándékba a környék levegője.

Sajnálom ezeket az embereket, mert nem jó dolgukban járják a város utcáit, tereit, hanem azért, mert ilyen kegyetlenül kilátástalan, rossz, hátrányos életminőségben kell élniük.

Magunkat – a szemetes város látványán szomorkodókat – szintén, mert nap, mint nap szeméthalmok között kell élnünk. S lakásunk ablakából kitekintve – a monoton szürke házfalakat látva, a depressziós betontenger közepén – ez bizony még inkább lehangoló.

A városban sétálva gyakran látom, hogy a szél miként fújja, fújdogálja a reklámújságokat, szórólapokat, hogyan görgeti a műanyag üdítőpalackokat, fém sörösdobozokat; napraforgóhéj, gyümölcsmaradványok mindenfelé. Kiteposott virágok, kiégett fű a parkokban, benzinfoltok a járdán, tönkretett ÚJ játszóterek, megrongált pihenőpadok: tovább is van, mondjam még ... ?

Ezeket vajon ki tette?!

Gyakran tapasztalom, hogy a többmilliós, vadonatúj autóból kiszálló fiatal emberek milyen gondosan ürítik ki a kocsijuk hamutartóját – a földre, gyepre!

Van, aki a teherautójából messzi útról hazatérve beáll a parkolóba, s papírdobozokkal (nem szétszedve, összelapítva) telerakja az aznap kiürített tárolókat. Vajh, a háztartási hulladék hová kerül majd?!

Mindez egy régi reklámszlogen kérdve felszólítását – ezt a régi-új városvezetésünk figyelmébe is ajánlom – idézi fel bennem:

Kedves városlakó! „Nem bántja a szemét?!”

Kazincbarcikai Közélet, 2006. október 19.

GALAKTIKUS UTAZÁS

Egy fagyos, őszi hajnalon Budapestre utaztam a feleségemmel.

Ekkor még nem tudtam, hogy aznap nagyon fontos dolgokra fogok rádöbbeni. Nem, mintha eddig e két emberi értékre vadidegenként néztem volna fel, de a mindennapi élet taposómalmában könnyen elfelejtheti őket a fáradt robotoló.

Az egyik: az ALÁZAT a szürke mindennapokban, az ÖNFELÁLDÓZÁS mások érdekében.

A másik: a NAGYLELKÜSÉG, A SEGÍTŐKÉSZSÉG.

Korán – még koromsötétben – indultunk, mert el akartuk kerülni a szokásos reggeli csúcsforgalmat.

A fővárosba érve mégis azt tapasztaltuk – talán a közeledő nemzeti ünnep útlezárásai miatt –, hogy itt bizony csak lépésben lehet haladni.

Az épphogy felkelő, halovány nap még álmosan nézett le ránk – mi nemkülönben vissza –, amikor megérkeztünk úti célunkhoz: egy patinás, budai kórházhoz.

A hegyoldalra épített 20-nál is több (nemrég felújított) épületegyüttesből álló – pedánsan tiszta – intézmény központi részlegébe kb. nyolc óra-
kor léptünk be.

Kedvesemre négy vizsgálat várt, három különböző helyszínen.

A napfényes, tágas folyosók körbejárhatónak – keringőszerűnek – épültek, sarkaikban egy-egy tévékészülékkel a magasban.

Vagy ezt nézték a kényelmes, karfás székekben várakozók, vagy olvastak, rejtvényt fejtettek; beszélgettek, jó tanácsokkal szolgáltak egymásnak ügyesbajos dolgaikban.

Persze az idegeskedés, a fásultság, a félelem és az unalom is bekúszhatott az itt eltöltött hosszú órák közé.

Örömmel olvastam, hogy a nemrég – városunk lakóitól – bizalmat kapott új polgármesterünk fontos feladatának tartja a külsőleg újjávarázsolt kazincbarcikai Városi Kórház fejlesztését.

Szitka Péter korszerű gépek és műszerek beszerzését tervezi. Talán jut majd pénz (elsősorban pályázati forrásokból) a várótermek, mosdók komfortfokozatának emelésére is.

A negyedik vizsgálat helyszínén szokatlanul sokan várakoztak. Megtudtuk, hogy a rendelést tartó orvos még másik két kollégáját helyettesíti, ezért a tumultus.

A rendelő ajtajára itt a betegek – érkezési sorrendben – felírták a nevüket a kihelyezett, bevonalkázott papírlapra. Nincs szólítás, nincs a nővérke zsebébe való pénzdugdosás, nincs semmiféle protekció, hogy hamarabb sorra kerülhessen a kiskaput keresgélő. Itt a betegek tényleg egymás kezébe adják a kilincset.

A rendelés 13. 30-ig tartott volna, de még 14 órakor is vizsgálatra vártak jó néhányan.

Az orvos nem ment el ebédelni, nem gyorsította fel a vizsgálatokat. Mindenkire rászánt annyi időt, amennyit kellett: 15 percet, húszat, félórát.

Ő összegezte a korábbi vizsgálatok eredményét, ezeket áttanulmányozva döntött a konkrét kezelésekről, terápiáról, a beteg életét tartotta a kezében.

Nem siette el, mindenkivel – ahogy hallottam – kedves, türelmes, empátikus volt. Hálapénzt nem fogadott el, azt mondta:

– Önöknek, akik ilyen súlyos betegségben szenvednek, nagyobb szükségük van minden egyes forintra...

Igen, tanultam tőle: EZ A HIVATÁSTUDAT, AZ ALÁZAT a keze alá rendelt embertársai iránt!

Mi 16 óra után végeztünk, a párom után is még vártak néhányan a sorukra, a sorsukra.

A jó – egyébként négy gyermeket nevelő – doktor vacsorára talán hazaérkezhetett.

Hogy mitől volt galaktikus ez az utazás?

Egyrészt talán azért, mert ez az orvosi hozzáállás fantasztikusan megható, másrészt meg fényévnnyire van a nagy magyar átlagállapotokhoz képest.

Harmadrészt meg azért, mert még aznap felkerestem a Galaktika (sci-fi magazin) budapesti irodáját.

A szerkesztőség vezetőjével – Schittler Farkassal – már a nyáron villámleveleket váltottam. Segítséget kértem tőle, hogy abban az általános iskolában, ahol tanítok, egy Galaktika-klubot hozhassak létre.

A szerény, mosolygós, szakállas fiatalember egy „pakkot” ígért – galaktikus kiadványokkal –, de meglepetésemre, amikor megjelentem az irodájában, három „szekérderéknyi” (kb. ötvenezer forint értékű) folyóiratot, könyvet, kiadványt válogatott össze, hogy ezzel segítse az elindulást.

Röviden beszélgettünk: sok sikert kívánt a klubhoz, s üdvözetét küldte általam a kazincbarcikaiaknak!

A Galaktika (tudományos fantasztikus antológia) 1972-ben jelent meg először. Akkoriban még a könyvesboltok polcain kereshették a rajongók az időszakosan megjelenő kiadványt. Az 1995-ös megszűnés után főnixként támadt fel újra – havi megjelenéssel – 2004-ben.

2006 novemberében itt a magazin 200. száma!

Jelszava: „Olvasd a jövőbe!”

Kazincbarcikai Közélet, 2006. november 02.

KARÁCSONY ELŐTT

Zuhogtak a kalapácsütések. A fiatal férfi izmai megfeszültek, zihálása fel erősödött, a teste rettenetesen szenvedett, míg a szögek a helyükre kerültek. Harmadmagával kegyetlen kínhalálra íteltetett a Koponya-hegyen, hogy megváltsa a világ bűneit.

33 évvel korábban egy aprócska barlangban illatos szénán vajúdva világra hozta egy szent asszony a várva várt gyermeket, kinek jövetelét új csillag – titokzatos égi jel – jövendölte.

Egyszerű emberek – ácsmester és felesége – kisfiaként született. Kevesen tudták még ekkor, hogy Dávid király leszármazottját tisztelhetik benne. Békés állatokra és jószívű pásztorokra csodálkozott rá pici barna szemecskéjével: egy új világmindenség reményét megteremtve.

Ez a nap átlépés volt egy új dimenzióba: a fény győzelmét jelentette a sötétség felett.

* * *

Egy álmos, szürke, csoszogós decemberi délelőtt kerékpárral igyekeztem az óriásgyár hármás telepének egyik irodájába, hogy bevételi raktárjegyeket írássak alá az átvevőkkel.

Amíg a raktárosok átnézték a papírokat, unottan várakoztam, sáros bakancsban, kopott munkásruhában, pufajkában üldögéltem a meleg helyiségben.

Küldöncként éppen ráértem.

Azon gondolkodtam, hogy hamarosan itt a karácsony, mivel lephetném meg a szüleimet, a barátaimat. De jó lesz majd a szépen feldíszített, erdőillatú fenyőfa alatt üldögelni; édesanyám finom, dús-mákos bejglijéből torkoskodni, jóízűeket beszélgetni apámmal; csendben, nyugalomban, otthon!

Az irodában megcsörrenő telefonra sem kaptam fel a fejem, de meglepetésemre engem kerestek.

A főnököm először tényyszerűen, szárazan közölte velem, hogy azonnal menjek vissza a telephelyre, hagyjam ott – ahol éppen vagyok – a hivatalos okmányokat. Ez után azt éreztem, hogy bizonytalanná – alig észrevehetően –, remegővé válik a hangja:

– Mivel édesapád kórházba került – mondta –, hazamehetsz, elengedlek, hogy meglátogathasd.

A visszaútból a szemerkélő, hókásás esőben szinte semmire sem emlékszem, csak arra, hogy rossz sávban tekertem, s egy motorossal majdnem összeütköztem. A férfi eltorzult arccal üvöltött már felém közeledtében is, de valahogy – mintha lassított felvételnézőként kívülről nézném az esetet, magamat –, nem tudtam változtatni a helyzetemen, útirányomon.

A néptelen zuhanyzóban gyorsan megfürödtem, az öltözőben felkapkodtam a ruhámat, s a 21-es busszal indultam a város irányába.

A domboldalon magasodó kórház nyomasztóan hatott rám – nem tudtam, hogy a jövőben itt fognak megszületni a gyermekeim –, azon gondolkodtam, hogy le kellene szállnom, de a busz a végállomásig vitt.

Othton édesanyám aggódó, sápadt arccal fogadott. Elmesélte, hogy apám a fő utcán rosszul lett, egy munkatársa vitte be a kórházba, azonnal az intenzív osztályra került: szívinfarktusra gyanakodnak.

56 évesen ez lenne a harmadik.

Későn érkezünk, a sürgősségi osztályon nem értek rá velünk foglalkozni, az egyik beteg életéért harcoltak.

A gyötrelmes várakozás után engem szólítottak. Egy szomorú, fáradt tekintetű orvos röviden közölte, hogy ők mindent megtettek, amit lehetett, de nem tudták megmenteni az édesapámat...

Az 1978. december 15-én megjelenő újságok fő eseménye az volt, hogy Jimmy Carter, amerikai elnök bejelentette: az USA felveszi a diplomáciai kapcsolatokat Kínával.

A belföldi hírcsokrok karácsonyi vásárokról, leértékelésekről, a közelgő ünnep előtti nagy vásárlási lázról szóltak, s arról, hogy szép, fehér szentes-te várható.

* * *

Nyolc évvel később megszületett első leánygyermekem, karácsonykor már majdnem 4 hónapos volt. A kisbaba csendesén nézegette a sötétzöld lucfenyőt a nagyszobában; kis, picike kezeit a színes díszek felé nyújtogatta. Nagyokat sikongatott örömeiben a csillagszórók szerteszét röppenő fényviláma látna. Boldogan figyelte a nagy sürgést-forgást körülötte. Szürke szemében, mintha az ősök figyelő, elégedett, jövőbenéző látogatását véltem volna felfedezni.

A csecsemők – végigélvén a földi élőlények fejlődését az egysejtű létformától a fejlett légit: 9 hónap alatt átutazzák a több millió éves evolúciót. Majd megérkeznek, mert van valami feladatuk itt a Földön.

Ezt keresik felnővén egész életükön át.

* * *

2006 karácsonya itt piroslik már a naptárban. E zűrzavaros, sikeres, balszerencsés – kinek milyen – év lassan végetér.

Talán pár napra megpihenhetünk, gondolhatunk csak a szeretteinkre, rég nem látott rokonainkra, ismerőseinkre. Egy-egy képeslapot küldhetünk a távol lakó családtagjainknak, barátainknak.

Ha a kazincbarcikai házak ablakán a kiszámíthatatlan sors bepillantatna december 24-én este, vajon mit láthatna?!

Az egyik tágas szobában a hatalmas, szaloncukroktól terhes, szépen feldíszített – a plafonig érő – fenyőfa körül vidám aprónép bontogatja ujjongva a meglepetés-csomagokat: a játék- és elektronikai ipar legmodernebb darbjait, eszközeit.

A jólöltözött szülők a háttérben mosolyogva figyelik csemetéik boldogságát. Az ízlésesen megterített asztalokon minden megtalálható, mi szem-szájnak ingere.

A kert odakint aluszik a hó alatt, az autó szendereg a garázsban.

A másik kopár helyiségben is sokan szorgoskodnak, de a cigarettafüsttől és az olcsó borok szagától átitatott bútorokon ülők között kevés a mosolygós arc.

Nincs, vagy bővli az ajándék a gyerekeknek, s fenyőfa sem áll a sok kis ágy-
gyal telezsúfolt szobában.

Az egyedül élő középkorú nő táncmulatságot rendez a panellakásában – mint minden hétvégén amúgy is –, túsarkú, kopogós, csinos csizmájában ropja a talpalávalót a munkatársaival, barátnőivel. Egy kis hangoskodásért sem mennek a szomszédba, bár Jézus születésének előestéje van: mindez kit érdekelt? Hogy mások is élnek még rajtuk kívül ebben a lépcsőházban? Istennem, ennyiért talán még nem fognak a Pokolra jutni?

– Mulassunk, rövid az élet, hosszú a halál!

A szolid, szerény, szoba-konyhás lakásban egyedül matat az öreg néni. Gyermekai messzeföldre – idegenbe – költöztek, a férje már rég nem él.

Néha-néha nyitja rá valaki az ajtót, ő is ritkán mozdul ki, csak néhanapján megy el: egy kicsit sétálni, vásárolni.

Az ünnepi vacsora, csirke szárnyából készült húsleves – magányosan még – ez sem esik jól neki, pedig hús ritkán kerül a tányéjára.

Fenyőág lóg szobája falán, megidézve a múlt illatát – magas a lakás rezsi-
je –, idén már karácsonyfára sem telik

Kinéz a hólepte utcára, de gondolatai a múltban kószálnak, amikor még együtt volt a családja. Élt a párja, s ha a gyerekekkel körbeülték a nagy, nyitható asztalt: ő boldogan hozta be a konyhából – a többnapos munka eredményét – a finomságokkal teli tálakat: sülteket, töltött káposztát, süteményeket.

* * *

Alvó szegek a jéghideg homokban.

Plakátmagányban ázó éjjelek.

Égve hagyta a folyosón a villanyt.

Ma ontják véretem.

(Pilinszky János: Négysoros)

* * *

Miután a templom függőnye kettéhasadt, a föld megrendült, a sziklák megrepedtek; az anya holt fia testét simogatta.

Emlékezetében álomszerűen megjelent az egykor dundi kisbaba lábacska-
ja, ahogyan tűrte nyugalommal a tekenőben való fürdetést, hálás szemecskéi
köszönték a gondoskodást. Gőgicsélve fogadta a háromkirályok hódolatát,
de egy idő után élesen felsírt, jelezvén, hogy éhes.

* * *

„Az emberek más és más utakon keresik a beteljesülést és a boldogságot. Ha nem a te utadon vannak, az még nem jelenti azt, hogy elvesztek.”
(*Jackson Brown*)

Kazincbarcikai Közélet, 2006. december 15.

JÖVŐMESE

Zeusz, az istenek és az emberek atyja morózusan üldögélt az Olümposz 2919 méteres csúcsának egyik szikláján, s elmélázva lógatta a lábát a semmibe.

A havas hegygerincen, felhőktől koszorúzva állt a görögök főistenének kényelmes kristálypalotája, de a villámok urának most nézelődni támadt kedve. Mi újság az emberek világában?

Csodálkozva látta, hogy ahol nyárnak kellene lennie, ott tornádók pusztítanak; ahol meg a tomboló tél süvítő szélviharaitól rettegtek eddig az örök életet nem ismerő törekeny lények, most kedélyes napsütésben olvadoznak a jéghegyek.

Sok sirám, sok imádság szállt az ég felé, de az istentársak jelenleg mással voltak elfoglalva.

Az interneten bókászta, a tévécsatornák között kapcsolgattak, vagy éppen mobiltelefonon csevegtek egymással.

Hermész – Zeusz és Maia nimfa gyermeke –, az istenek hírnöke is arról panaszkodott, hogy mostanában már senki sem bíz rá semmilyen üzenetet, az e-mail még nála is gyorsabb lett.

* * *

A jövődömondó feltekintett az égre, majd belepillantott a varázsgömbjébe, ahol halványan felvillantak egy apró polisz háztetői.

Az agórán a vezetők éppen most döntöttek arról, hogy Apollón szent csikóit az eddigi kilenc istálló helyett már csak hatban fogják nevelni. A lovászok közül is 43-nak felmondanak, mert az isten sem bír a város túlköltekezésével.

Nem hallgattak Kasszandrára, aki megjósolta, hogy a sok ezer mozgásigényes nemes állat nem fog elférni a szűk helyen. Hiába volt minden szó, érv, számítás, könyörgés. Nem hittek neki.

Pedig a lány még – révületbe esve – egy mesébe is belekezdett, egy távoli, sohanemlátott, kicsiny városról:

„Volt egyszer egy – azóta is – folyamatosan változó múlt, van a kiábrándító, megszorításoktól terhes, vitát vitára halmozó jelen.

És lesz egyszer egy szép új világ? Vagy jön egy tiszta természet-, élelem- és energiahányos, bizonytalan jövő!

A pesszimista időutazó ezt kiáltja felém:

A nem is távoli jövőben Borsod-Abaúj-Zemplén megye – régiútódjában – már csak két város terpeszkedik a térképen. Egy „alsóváros”: MISKOLC és egy „felsőváros”: KASSA.

A korábban viruló vagy vegetáló városokat hozzájuk csatolták.

Miskolc tagvárosa lett – többek mellett – KAZINCBARCIKA is, ahol egy stadtvogt (helytartó-kormányzó) székel (tesz-vesz, végrehajt) pici, apró irodájában.

Ok: túl sok az önkormányzat, kevesebb is elég. Spórolni kell a reformra szoruló közigazgatásban is.

Az adminisztrációt robothivatalnokok végzik kétszáz év szavatossággal. (Elemcsere után újabb száz évre garanciát vállalt a gyártó cég.)

Az optimista vátesz viszont a helyi napilap – Közért Lett – hírei közül ezt harsogja a fülembe:

Kazincbarcikán megszűnt a munkanélküliség. Gyönyörű, tiszta parkok, szép szobrok városaként emlegetik a hatvanezres várost.

A helyi négyes metró végre eléri Tardonát.

A Várdombon megépült panorámaszálló csökkenti az árait, a közelében lévő felsővárosi repülőtér végre úrsiklókat is fogad.

A helyi kupagyőztes labdarúgócsapat pedig rászánta magát, hogy szponzorálja az Unió legkörnyezet-barátabb vegyigyárát.”

* * *

Zeusz letette a távcsövet – hiába, az Idő (Kronosz) nagy úr, egyszer mindenki fellett eljár-, s tétova mosollyal figyelte az egymással összefüggő dimenziók és idősavok kusza összemosódását.

– Rendet kellene végre tennem – dűnnyögte csak úgy magának.

– De vajon képes vagyok-e rá? S főleg megéri-e? Vagy egy szemhunyasnyi pillanat után kezdődik minden előlről?

* * *

Megéri?

Kazincbarcikai Közélet, 2007. február 22.

KÉT KIÁLLÍTÁS EMLÉKKÉPEI

2007. március 09-én az Árpád Fejedelelem-Újvárosi Általános Iskola tanterülete Budapestre látogatott, hogy megtekintse a Van Gogh-kiállítást a Szépművészeti Múzeumban, majd felkeresse a Terror Házát az Andrássy út 60-ban.

* * *

„Festményeimnek nincs értékük. Igaz, hogy nekem sokba vannak, rendkívül sokba. Vért és velőt áldoztam értük.”

Ma már csillagászati árakat ér minden ecsetvonása.

A festőgénusz – mintegy tíz alkotó év alatt kibontakozó – munkássága életének 37. évében zárult le; öngyilkos lett.

Az örült gyerek áhítatával közelítette meg a művészetet. Ösztönös volt, indulatainak, érzelmeinek útjában nem állt szűrő és ezernyi megfontolás. A festői formálás rafinált fortélyait sem ismerte, mégis elementáris, mélységes, temperamentumos, zseniálisan naiv volt.

A Vincent van Gogh életművét bemutató kiállítás másfélszáz művet tárt az érdeklődők elé.

Magam a híres *Napraforgókat* vártam, az elhíresült – „a levágott fülű” – *Önarckép pipával* című képet kerestem, s kíváncsian bekukkantottam volna *A művész hálószobája Arles-ban* ágya alá.

De az életművét 1881 és 1890 között bemutató monografikus részben – ahol 43 festmény, 24 rajz és 10 grafika (litográfia és rézkarc) kapott helyet – egyiket sem találtam.

Egyébként már a bejutás is – a kiállítóterembe – rövid közelharcok árán sikerült (ruhatár), majd százméteres, araszoló sorakozás következett (kanyarogva), míg 6-7 fős kiscsoportonként dokkolhattunk a várva várt helyiségbe.

Félhomály, haloványan megvilágított képek, a sötétben gomolygó, kísértetiesen, kuszán kószáló tömeg, könyökök a bordáim között: igazán nem adták meg a magányos művészetélvezőket megillető körülményeket. Talán mégis így volt ez igazán hűséges a holland mesterhez: megteremtette a *Krumplievők* (litográfia) sápadt világosságát; az *Önarckép pipával* (plasztikus fej a jellegzetes ecsetvonásokkal, de nem a polgárpukkasztó, bekötött fővel) morcos kikukkantását a keretből. A *Vízimalom Gennepnél* (visszafogott, alkonyi hangulattal andalított), a *Nyárfasor* (tintával és ceruzával készült meglepett), A *Vendéglő a szirénhez Asnières-ben* (derűs, tiszta, oldott, szokatlanul vidám, hűséges impresszionistává tett) és sok-sok egyedi csendélet, tájkép várta a nézőket.

A kiállítás záróegységében olyan magyar festményeket állítottak ki (Derkovits Gyula, Munkácsy Mihály, Paál László, Csontváry-Kosztka Tivadar), akik van Gogh kortársai voltak, vagy akikre hatott művészete.

* * *

A sugárúton hömpölygő autóáradat suhant el a sötét pengefalú épület – egykor palota – előtt, mindenki sietett valahová. Mi megérkeztünk második stációnkhoz.

Egy porlepte T-34-es uralta a földszint bejárat felőli részét. Lassan-lassan rozsdásodott, vízben (= könnyben) állt. Fentről nézve az épületben meggyilkolt áldozatok százainak fekete-fehér fényképe tükröződött a mozdulatlan elemekben.

Odakint a szürke esőfelhőkből folyamatosan, egyhangúan szemetelt a koramárciusi, télvégi, ködszurkáló eső.

A 33 helyiségben gyakran megdöbbsen a múlttal szembenéző látogató, ahol hang-, fény-, szag(bűz)hatások sorozata várta.

Az Andrásy út 60-ban működő intézmény emléket állított az itt szenvedő, megkínzott, meggyötört, kivégzett áldozatoknak.

A Terror Háza Múzeum pincéjében található az „Internálás-terme”, ahol a bejáratí ajtó mellett acélba vésve városunk neve is olvasható.

1945 és 1948 között az ÁVÓ Magyarországon negyvenezer főt internált.

A politikai rendőrség 1950 tavaszáig négy központi tábort állított fel: Recsken, Kistarcsán, Tiszalökön és *Kazincbarcikán*.

Az áldozatok embertelen körülmények között, kezdetleges eszközökkel dolgoztak.

A sétálgatók közül volt, aki vitába szállt a látottakkal, néhányan könnyeztek, mások közönyösen nézték a régi idők szocreál szobrait, megsárgult papírlapjait, kopott tárgyait, kínzóeszközeit.

A mínusz-szint felé vivő lift klausztrófóbiás lassúsága már eleve felkészíti az ide lemerészkedőket, hogy mire számíthatnak. Csak erős idegzetűeknek ajánlom a körbepasztázást...

A mementó a „Könnyek termével” és a „Tettesek galériájával” búcsúzik a látogatóktól.

* * *

Önarckép pipával

Kazincbarcikai Közélet, 2007. március 14.

ÉLETKORI SAJÁTOSSÁG

A barikád résén kibújó, a lőporfüsttől koszos párizsi utcakölyök tudta azt, hogy a társai élet-halál harcukat vívják, fogytán a lőszerük, segítenie kell a többieknek, mindenáron. A lelőtt ellenséges katonák tölténytáskáinak tartalmát egy palackszállító kosárba szórta, majd hason küszött tovább, négykézláb szökölt, mint egy tündér-törpe. A sorkatonaság észrevette merész, pimasz tettét, s célzott lövéseket eresztettek el felé egymás után. A srác vidáman énekelni kezdett, miközben a golyók körülötte pattogtak, a felkelőknek a lélegzetük is elakadt, a barikád remegett kis hőséért, még a nemzetőrök is nevetve céloztak. A látvány hajmeresztő és elbájoló volt mindaddig, míg egy alattomos lövedék el nem találta Gavroche-t. A kicsiny lélek, amely igazában nagy lélek volt – a testet ért második találat után –, elröppent.

* * *

Romeo Benvolióval és Mercutióval beszökött a Capulet-ház táncmulat-ságára. A 17 éves Montague itt találkozott egy 14 éves csodaszép lánnyal, s mindkettőjüket villámcsapás hirtelenségével kerítette hatalmába a szerelem. Az egymással acsarkodó veronai családok és a végzet fatális véletlenei kiragadták kezükből sorsuk irányítását, mely sokszoros tragédiába torkollott. Az ég büntetésének hatására azonban az öreg Montague kezét nyújtott a vén Capuletnek, és gyermekeik holtteste mellett örök békességet fogadtak.

* * *

A hatéves Amadeus a kottalapok fölé hajolt, újramásolta szerzeményét. A zongoravirtuóz nagyot sóhajtott, majd arra gondolt, örülni fognak-e annak, amit komponált, netán – lebecsülve – megmosolyogják érte?!

Nem tudta, hogy rövid idő múlva – 1773 és 1776 között – többéves körútra indul, hogy meghódítsa Európát.

* * *

Erő csak közlegény volt, mégis szerette azt az aprócska, kicsi földet – a grundot –, melyhez annyi emlék kötötte. Meghalt a hazájáért, amit mások – a tulajdonosok – közben el is adtak. Feláldozta magát az eleve elveszettért, hisz miközben ők a csatájukat vívták a vörösingesekkel, a mérnök úrék már készen voltak az üres telekre építendő bérház terveivel.

* * *

Az 1533-ban hétéves Gergő éjszaka kilopózott a török táborból, megszöktette kedves Vicuskáját, s magával vitte Jumurdzsák lovát nyergestül, aranypénzestül. Hagyta, hogy később egy sovány kis cigányasszony – hálából, hogy megmentették a fogságból – jósoljon (Dobó István után) neki is:

„Galamb kísér az egész életen... Fehér galamb, csak a szárnya rózsás. De tűz és tűz környékez. Kezedből is tüzes kerekek indulnak... A galamb aztán maga marad, és búsan keres egész életén át...”

„Két csillag száll fel az égre. Egyik a börtönből. Másik a tengerparton... Ragyognak örökké...”

* * *

A 6. évfolyam tananyaga – nálunk – egy témakört szán a balladáknak (pl.: Kőmíves Kelemenné, Arany János: A walesi bárdok).

Kedves tanítványommal – Bettinával – az idei tanévben nagy fába vágtuk a fejszénket. Tollas Tibor: Szegedi ballada című versével neveztünk szavalóversenyekre.

Az elsőn – még tavaly decemberben – különdíjat kapott a versmondásáért, sőt ráadásként még a magyar parlament alelnökének – Lezsák Sándornak – öt dicsérő szavait is hallhatta.

A következő – tavaszi – megmérettetésen második helyen végzett – itt „kötelező” műként Petőfi Sándor: Jövendölését is kérték a jelentkezőktől.

Egy nappal később – a harmadik versenyen, ahol talán a legjobban sikerült a balladát előadnia – még a legjobb hat közé sem került be. A zsűri könnyörtelen, horgérintalós dörgedelme ez volt: *„Életkorának nem megfelelő művet választott!”*

Ilyen az élet: szelaví...

Hiába mondta nagyszerűen, átélve, értve: az eleve gátakat építőknél bezárt fülekre talált.

Bár az is lehet, fájt az igazság egy szeletét egy 12 éves nagybarcai lány szájából hallani:

„Feledhet ország gazdag múltat?
Épülhet homokra jelen? –
Telt gyomrát hívja csak tanúnak,
kidől a fa gyökértelen.”

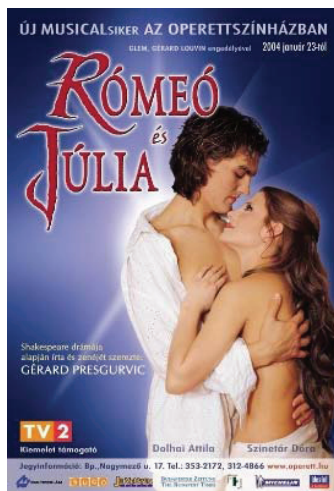
><

„Ki tegnap gyáván elfutottál,
most gyilkosokkal fogsz kezét.
Cinkos mosolyod nekik szolgál,
– társaid földben fekszenek.”

* * *

A tanult bírálók bölcsességében bízom, s jövőre sem keresünk „babás”, békés, semleges verseket. Talán marad még egy kis becsülete a balladáknak, s elhihető lesz egy diáklányról, hogy érti azt, amit mond, még ha a szöveg vitára késztet, sért, pöröl és vádol.

Kazincbarcikai Közélet, 2007. április 05.

○○○○○ ○○○○ ○○○○ ○○○○ ○○○○ ○○○○ ○○○○

FONTOS-E A NÉV?

József Attila önéletrajzában (Curriculum vitae) olvastam, hogy kisgyermekkorában – amikor nevelőszülőkhöz került – Pistának hívták. A parasztemberek azt mondták neki, hogy olyan név, mint az Attila: nem is létezik, ezért keresztelték át másnak.

A kislány ez nagyon megdöbbenett, úgy érezte, hogy a létezését vonták kétségbe.

Az olvasókönyvében azonban érdekes történeteket talált Attila hun fejedelemről, így rávetette magát az olvasásra.

„Az Attila királyról szóló mesék fölfedezése azt hiszem döntően hatott ettől kezdve minden törekvésemre, végső soron talán ez az élményem veze-

tett el az irodalomhoz, ez az élmény tett gondolkodóvá, olyan emberré, aki meghallgatja mások véleményét, de magában *főlülvizsgálja*; azzá, aki hallgat a Pista névre, míg be nem igazolódik az, amit ő maga gondol, hogy Attilának hívják.”

Ritkán, de előfordult, hogy az én nevemet is rosszul láttam viszont mindenféle hivatalos írományokon vagy kevésbé fontos helyeken. Gondolom, mással is előfordult ez a néha kellemetlen, néha groteszk (torzan mulatságos) eset.

A legkisebb hiba akkor támadt, ha az i betű maradt le a vezetéknevem végéről (Jávor), de voltam már Jánosi, Jámbori, Jauvor is.

Sőt, egyszer Jávor Pálként kaptam csomagot, bizonyára a híres színészre asszociáltak, amikor a címzést körmölték.

A kevésbé bosszantó tévedésekre általában gúnyos mosollyal reagáltam, de volt, amikor komoly következménye lett az átnevezésnek.

Ez elsősorban hivatalos okmányok esetében vághatja pofon az ártatlan áldozatot.

A feleségem egy számítógépes tanfolyam befejezése után somolyogva nézte a végzettségét igazoló bizonyítványt. Az Ildikót Ilsikónak írták, ezért kérte, hogy a tévedést javítsa ki a papírost kiállító cég. Ennek már fél éve: se az eredeti (de hibás), se a javított irat nem érkezett még meg hozzá.

Aki nem becsüli meg a múltját, nem érdemli meg a jobb jövőt sem.

Jelenleg abban az általános iskolában tanítok, ahová sihederként – tanulóként – is jártam.

Akkor – 1971-ben – *Kun Béla* Általános Iskolának hívták. Húsz évig ezen a néven ismerték város- és országszerte.

A rendszerváltást követően először *Árpád Fejedelem Téri* Általános Iskolára keresztelték, majd 2004-től – összevont intézménnyé válva – az *Árpád Fejedelem-Újvárosi* Ált. Isk. következett.

2007 szeptemberétől a Pollack Mihály Általános Iskola harmadaképpen működik tovább: *Árpád Fejedelem Tagiskolaként*.

Isten hozta Identitásországban!

A bezárt, megszüntetés előtt álló iskolákra gondolva (Május 1. Úti, Éltés Mátyás, Újvárosi, Központi, Kertvárosi 2.) elszorul az ember szíve az újkor eme – más városokban is előforduló – kegyetlen következménye ellen.

Csak a tényeket leírván gondolkodtam el rajta, hogy a rendszerváltó politika (1990-2007) vajon felmérte-e tetteinek következményeit?

Országosan és helyi szinten is jelenleg vergődik az oktatás, a kultúra, az egészségügy, foszladozik a szociális háló, nő a munkanélküliség.

A kis- és középvállalkozások sem tapskolnak örömben a sosemlátott adóterhek, a gyakran változó szabályozók miatt.

Az Európai Unió rózsaszínűnek gondolt védőernyője alatt is érvényesek a kapitalizmus vastörvényei. A pénz az úr a kívánságok, a vágyak, az egyenlőség álma felett!

A történelemlkönyvek lapjaira a századforduló és a 2000-es évek eleje a leépítések, az összevonások, a megszüntetések és elbocsátások, válságok és megszorítások időszakaként kerül majd be? Bizonyára.

A fejlődés aranykorának rovatában lesz-e mit megemlíteni való?

Talán a túlélést. Vagy az újrakezdést.

Mármint annak, aki mindezt majd megússza: a Damoklesz kardjaként fe-
jünk felett suhogó gazdasági, lelki, idegi, szívtájéki – baloldali – szorításokat.

A *név* megjelölésre, azonosításra és másoktól való megkülönböztetésre használt szó.

Bábéli zűrzavarunkban lassan elfelejtjük azt, hogy kik vagyunk, honnan jöttünk, mit akarunk.

A szavak elvesztették súlyukat, értékük, jelentésük átváltozott.

Pedig a megnevezettek közben gyakran mozdulatlanok maradtak.

Ez lett a vesztek.

„S mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki költő s fél és így dalol;
felesége a padlót mossa
s ő másolás után lohol;
neve, ha van, csak áruvédjegy,
mint akármely mosóporé,
s élete, ha van élte még egy,
a proletár utókoré?!”

(József Attila: *Mondd, mit érlel ...*)

Kazincbarcikai Közélet, 2007. május 17.

AZ UTOLSÓ KÖNYV

Az Utazó megállt mellettem, s bársonyos barna szemével rám nézett.
– Mit szólsz hozzá? – kérdezte szomorúan.

Megdöbbenve olvastam, hogy rég elhunyt miniszterelnökünk barnuló csontjait fehér kesztyűs kezek emelték ki a mély sírból, s a lábszárcsontokon ott lógtak a cipők. Óvatosan, lassú mozdulatokkal dolgozott az exhumálást végző személy, aki féltő gonddal, szinte simogató aprólékossággal szedte össze a maradványokat.

A múlt nem hagyja magát, jelen akar lenni.

Úgy, mint a könyvekben. Jelenné válik a történelem, a régi gondolat. A képzelt világ újjászületik minden új olvasóban, néha folytatódik is...:

Bornemissza Gergelyt fehér galamb kísérte egész életén át. A szegény, jó vitéz nem öszült meg soha, rabbilincsben állt egy rozsdás lámpavas alatt.

A grundon ház épült, Nemecsek sírján virág nyílt.

Ivánt, a Hontalant már nem háborgatta sem a hold, sem a kegyetlen Ponczius Pilátus lovag, Júdea ötödik helytartója.

Vitay Georgina – a szép árva kislány – túlélte a 2. világháborút, talán még az ötvenes éveket is...

Harry Potter, a villámsebhelyes fiú elvarázsolta az egész világot, s a távoli Magyarországot is.

Winston Smith újra megtalálta és megszerette a Nagy Testvért.

Az űrhajó leszállt az elpusztult bolygón. A robotok megvizsgálták a porlepte, felperzselődött nagyvárosok maradványait, az apró falvak hamuvá lett házait, kertjeit. Megmerevedtek: a „túlélők” torz csontvázai előtt, a néhány csontdarabra kötözött bombamaradványtól.

Egy kazamata mélyén egy üregben furcsa tárgyra bukkantak. Szétszedték, elemezték, savval maratták, tűzben égették...

Az Utazó elmosolyodott: a robotok megtalálták az utolsó – viszonylag épen maradt – könyvet.

Címlap: J. F. Jamoul festménye

JEGYZET

Ez az egyperces novellám A NAGY KÖNYV honlapján az OLVASÓ-INK ÍRTÁK rovatban jelent meg 2005. november 16-án.

A középső részben idézetek, utalások olvashatók a TOP 12-be jutott regények közül 6-ról.

Gondolom, sokan segítség nélkül is felismerik őket:

1. *Gárdonyi Géza: Egri csillagok*
2. *Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk*
3. *Michail Bulgakov: A Mester és Margarita*
4. *Szabó Magda: Abigél*
5. *J. K. Rowling: Harry Potter és a bölcsek köve*
6. *George Orwell: 1984*

INVÁZIÓ

I.

- Halló! A katonai elhárítás központi ügyelete?
- Igen. Tessék. Miről óhajt bejelentést tenni?
- Arról, hogy földönkívüliek inváziója éri el a Földet!
- Ne tréfáljon! Adja meg a nevét, a címét és a telefonszámát!
- Nevem Nav Tsirovaj – bár ezzel nem sokra mennek. Nincs lakcímem, utcai telefonfülkéből beszélek. Még 35 másodpercig. Csillagközi behatoló, elemző felderítő vagyok, az önök számára ellenség egy távoli – idegen – civilizációból. Két hete érkeztem 41 társammal együtt, holnap távozzunk a bolygóról. Testátalakító metamorfizálóval valamennyiünket felszereltek.
- Így jelenleg humanoid formában felismerhetetlenek, azonosíthatatlanok vagyunk.
- Miért mondja ezt el nekem?! Hisz akkor – ha jól értem –, ön nem ember?! Ellenség? Nem?!
- Az időm letelt. Tudom, ha tovább beszélek, bemérhetővé válok. Használja az információmat! Vége.

Az ügyeletes tiszt megdöbbenve ült a telefonokkal telezsúfolt fémszínű pult mellett. Kikapcsolta a felvevőt, majd visszahallgatta a beszélgetést.

„Egy őrült lehetett?!”

Gyakran hívták fel bepánikolt, kábítószer hatása alatt álló – mindenféle rémségeket látó – narkósok. Vagy tréfamesterek, akik hülyét akartak az elhárításból csinálni, átverő – a kagylóba beleröhögő –, téves információkat adó sihederek. A bevetési csoport gyorsan a nyomukra akadt a „Kész átverést” produkáló figuráknak, mókamestereknek, akik a gyors letartóztatásuk után megszeppenve vették tudomásul, hogy visszafelé sült el a jópofaságuk. A hűvös cellában elmélkedhettek ezen.

Ez lenne a kapcsolatfelvétel egy idegen civilizációval?

Olvasott már efféle novellákat tudományos-fantasztikus folyóiratokban, látott már hasonló témájú filmeket, de csak mosolygott rajtuk.

Nem hitte volna, hogy egyszer szembesül egy ilyen dilemmával: vajon egy valódi idegennel beszélgetett?!

A testátalakító metamorfizáló szó semmit nem mondott neki, a telefonáló nyugodt, kiegyensúlyozott hangja – és persze valami hatodik érzék azt sugalmazta – egyre inkább egyértelművé tette, hogy a hódító ellenség felderítői emberi alakban mégis itt lehetnek a kék bolygón.

Vajon miért pont 42-en?

S főleg az: a bejelentőt mi készítette, hogy az árulójukká váljon?!

II.

Miután megkaptam a Központ utasításait, elbúcsúznom nem volt kitől. Bolytársaim valamennyien kirepültek, szétszóródtak a Galaxisban. Magam is elindulhattam.

Erre a feladatra – a Kék Bolygó meghódítására – készültünk évek óta. Az utazás nehézségeire is számítottam. A szimulációs gyakorlatokon az „előre látható” problémák megoldási nehézségeit kíméletlenül végiggyakoroltatták parancsnokaink velünk.

En az előre nem láthatóaktól sem féltem... Pedig, ha tudtam volna, hogy milyen meglepetéseket tartogat ez a felderítő út számomra?!

Kezdetben ezren voltunk a kiképzőbázison, aztán ötszázan, majd százan, végül 42-en.

Amikor megtudtam, hogy bekerültem a kiválasztott 42-be, megkönnyeb-bültem, de sajnáltam a kiselejteztetteket, mert tudtam, hogy rájuk a megsemmisítés vár. Egyrészt, a kudarc miatt, másrészt a bázison elszenvedett sérülések következtében. És persze információ a táborból nem vihető vissza a társadalomba. Amikor jelentkeztünk erre a kíméletlen próbákat ígérő feladatra, mindannyian tudtuk ezt. Vállaltuk.

A távolsági felderítők után következünk mi, a behatoló, elemző felderítők.

Szigorúak a természet törvényei: a gyengébb áldozata lesz az erősebbnek, a hódító szabja a feltételeket, a vesztes megadja magát vagy elpusztul.

Adatokat kellett gyűjtenünk az invázió előtt – egymástól függetlenül mind a negyvenkettőnknek a magunkkal hozott memóriakristályokba.

A korai (távolsági) megfigyelők adatai alapján kezdtem meg a behatolást a Kék bolygóra, a leigázandó emberiség bolygójára.

III.

A vékony, szőke kisfiú mosolyogva nézte a szeme előtt elfutó, tovasuhanó gyönyörű szép tájat.

Végre a szülei elengedték osztálykirándulásra, egy csodaszép fennsíkra utaztak erdei kisvasúttal. Sok utas használta ki a kora nyári, jó időt, s utazott a kedvelt kirándulóhelyre.

A mozdony nehezen, csörögve csoszogott fel az emelkedőn, s vastag füstcsíkot húzott maga után a levegőben.

A gyerekek vidáman visongtak, s várták a magaslati völgy titkait: a nehezen megközelíthető ősemlék-barlangot, a hideg vizű, hús forrást, a pici patkót, a fürgé pisztrángokkal teli tavakat, s főleg az óriás fenyőfákkal határolt sík, zöld, frissen sarjadó füves játszóhelyet.

Sokan labdát is hoztak, és már a csapatok megválasztásával foglalkoztak.

Simont – az apró aranyhajút – egyik csapatba sem választották, nem bánta, ő egyedül akart kószálni a fenyő-, tölgy- és bükkfák rejtekében.

Az idegen felkapaszkodott az egyik sziklára, onnan figyelte a tájat.

A karóráját többször is megnézte, és a fennsík felett trónoló csúcst bön-
gészte, melynek tetején a természetvédők korábbi folytonos tüntetése elle-
nére megépült a monumentális radarállomás.

A kisfiú a fák közül kipillantva meglátta a csúcst fürkésző férfit, de ügyet
sem vetett rá egy idő után, mert felfedezett az erdő szélén egy hatalmas
hangyabolyt.

Rácsodálkozott a szorgos cipekedők kusza összevisszaságára, mely mégis
mintha valami rendszer szerint működött volna.

Csodálta a kis élőlények legendás szorgalmát, önfeláldozását. Ha betola-
kodó merte megzavarni a nyugalmukat, ha veszélyeztette a közösség fenn-
maradását, mindhalálig harcoltak. Nem törődve egyéni sorsukkal: százan,
ezren indultak harcba a náluk sokkal hatalmasabb ellenfél ellen is.

Hirtelen egy osztálytársa bukkant fel a közelben, sült szalonnáis kenyé-
ret majszolt, zsíros szájjal. A kisfiú nem szerette ezt a zömök, erős, köteke-
dő kamaszt, akinek már rég felsősnek kellett volna lennie, de aki bukdácsolt:
évet ismételt többször is. A túlkoros komótosan gyufát vett elő a zsebéből,
s meggyújtott egy marék száraz avart. A ropogva égő, aszott barna leveleket
rádobta a hangyabolyra. Simon felsikoltott:

– Nem szabad!

A kisgyerek megpróbálta pusztá kézzel kikapkodni a már nagy lánggal
égő avarcsomókat, de megégette a kezét, s ezért – meg tehetetlen dühében
– sírni kezdett.

Az idegen a semmiből került melléjük, s gyorsan elrántotta a gyerekeket a
boly mellől, ezután sebesen eltávolította az égő, füstölő várrészeket.

A hangyák fészke megmenekült.

Szegények teljesen megzavarodva futkorásztak jobbra-balra, megrettentek
a tűz – számukra – pokoli, mindent elemészto lángnyelveitől. Majd csend
lett, a vész elmúlt.

A férfi egy kékesen derengő kristálydarabkát vett elő, mellyel körülpász-
tázta a területet.

IV.

Tizenegyedszer hívtak be rendkívüli véréadásra.

Vöröskeresztes ügyeleti gépkocsi jött értem, a diszpécser – aki mobiltele-
fonon hívott –, azt mondta, hogy sürgősen szükség van rám, egyből az in-
tenzív osztályra visznek.

Annyit tudtam még meg, hogy nem fél liter vért kell adnom – a szokásos
előzetes ellenőrző vizsgálatok után –, hanem kontakt kapcsolatba kerülök a

sérülten, a transzfúzió vezetői kötnek majd bennünket össze. Ideges voltam, mert ilyenben még nem volt részem.

Korábban szépen levették tőlem a vért, megköszönték a közreműködésemet, aztán mehettem is a dolgomra: egy kis ajándék étel-, italcsomaggal a hónom alatt.

A barátnőim gyakran kérdezték, hogy miért teszem ezt:

– Nem fizetnek érte semmit, azt sem tudod, hogy ki az, akin segítettél?!

– Véradásonként 4 ember életét menthetem meg, nekem ez is elég. Egyéb-ként rendkívül ritka vércsoportom van, azt mondták az önkéntes szervezet aktivistái, szükség van rám.

Az ágyon egy középkorú férfi feküdt. Furcsa név állt a kórlapján, alig tudtam kibetűzni: Nav Tsirovaj. Külföldi, olyan indiános a neve ... Honnan jöhetett?!

Az arcát nem láttam teljesen, félig kötés takarta. A keze – mintha még valamit mindig szorítana – megfeszült, bőre alatt kéken lüktettek az erek.

Sok nyugtatót kapott a stressz miatt, de a hatás már múlóban lehetett.

Miközben összecsatlakoztattak minket, az ápolónők beszélgetéséből megtudtam, hogy vasúti baleset áldozata lett.

Pontosabban: megmentett egy szőke kisfiút – szintén itt ápolják az intézetben –, akit egy mozdony elől rántott el. Az életmentés közben a férfi fejét megcsapta a szerelvény egyik kiálló alkatrésze.

Mire behozták, már alig volt benne élet, sok vért veszített, s ráadásul rendkívül furcsa vércsoportja volt – a professzori tanács titkárságára is felküldték a leleteket – emiatt problémát okozott az ellátása, hisz a kórház ilyen készlettel nem is rendelkezett.

Hasonló vércsoportú donor is kevés akadt, ezek közül is csak egyet – engem – tudtak most hirtelenjében elérni.

A beavatkozás szerencsésen végződött, a férfi már este magához tért, megmenekült a haláltól.

Egy hét múlva újra láttam. Nem ismertem meg egyből, hiszen az arcára alig-alig néztem, a szemét meg egyáltalán nem figyelhettem meg.

A lakásomon keresett fel, megköszönte azt, amit érte tettem.

Furcsa, elgondolkodó volt a tekintete, barna szeme bogarában komoly érdeklődést fedeztem fel irányomban.

Azt mondta, hogy ne féljek, ha valami szokatlan történik velem egy-két hónap múlva.

A vértranszfúzió rám is hatással volt, megtörtént egy olyan kapcsolatfelvétel, ami a népe történetében eddig még soha nem fordult elő. A földi embereken sem: bár semmi sem biztos, még az sem, hogy semmi sem biztos...

Azt tanácsolta, hogy sürgősen vizsgálta meg magam egy klinikán.

Emlékül egy szikrázó kék kristályt adott a kezembe, kérte, hogy tegyem el.

Ekkor meglepődve hallottam, hogy a királynőjének nevez.

Igen. Nemcsak én adtam tudatosan, segítőkészen életnedvet, hanem kaptam is véletlenül valamit. Valami döbbenetesen újat, félelmeteset vagy nagyszerűt. Még nem tudom, melyiket.

A karanténban a fölém hajoló szkafanderes, maszkos alak megsimogatta a hajam.

Nyugtatógatott, rátette felfúvódott hasfalamra a kezét, és ezt mondta az üvegfaon túl álldogáló katonaruhás férfiaknak:

– Egy csodálatos – speciális – invázió hamarosan elkezdődik.

LELTÁR

Csend (vihar előtti)

Egy Galaxis csillagtengere

1 fényesen izzó nap

3 bolygó a közelben

- egy nagy, hideg vörös

- egy narancssárga kietlen, sivatagos

- egy kék, tengeres, pici zöld szárazföldekkel, áttetsző légkörrel

1 úrbázis

1 magányos űrrepülőgép (kereskedőhajó)

1 férfi (aggódva a vezérlőpult mellett)

1 idegen csatahajó (a messzeségből közeledve)

13 vicsorgó, idegen, gnómszerű úrlény a fedélzeten

1 vonósugár (halálfejalakú)

1 segélykérés (kétségbeesett)

1 riadókézsültség (alarmos)

Jónéhány izzadságcsepp

24 lézerlöveg ösztüze

1 menekülő, sérült űrhajó (káromkodásokkal)

1 felszabadult sóhajítás

1 nyíló dokkajtó

1 becsukódó dokkajtó

Hosszan tartó rakodás (gyógyszerek, víz, élelmiszer, alkatrészek)

Rengeteg, hosszan tartó örömkialtás, vállveregetés

Csend (vihar utáni)

Szellemek mosolyognak odaát (József Attila, Örkény István)

BEAVATKOZÁS

A novellista végre befejezte újabb, rövid történetét, amiben elmesélte egy földönkívüli kultúra felettébb furcsa hatását az emberek életére.

Megnyugodva hátradőlt barna fotelében, és aprólékosan végigszaladt újra a karcsú szövegen.

Itt-ott még javított benne, de úgy látta, hogy ez a nyers szöveg már megfelel az elvárásainak.

Odaült a számítógépéhez, és bepötyögte a novellát: lassan, komótosan pietyegtette a billentyűzetet, két ujjal gépelt.

Néha egy-egy jelzőt épített az elbeszélésbe, változtatott a szavak sorrendjén. A hosszúnak vélt összetett mondatokat újraserkesztette, rövidítette.

A kompjúter helyesírási ellenőrző programjának segítségével korrigálta a melléüteseit, elírásait, tévedéseit.

Elmentette az elbeszélést a dokumentumok közé, nagyot fújta, majd ledőlt a szoba közepén álló kék franciaágyra; egy kicsit pihenni akart.

A gondolatai között újrapergette az imént befejezett szösszenet eseménysorát.

* * *

„A novellista végre befejezte újabb, rövid történetét, amiben elmesélte egy földönkívüli kultúra felettébb furcsa hatását az emberek életére.

Az Utazók egy másik dimenzióból érkeztek a földi térbe és időbe, hogy megfigyeljék, segítsék az emberiség fejlődését.

Ezért aztán sokszor valóban meglepő kanyarokat vett a homo sapiensek nemzeteinek históriája. Egy-egy meghatározó, bátor, vállalkozó népcsoport lökést kapott; kiemelkedő személyiségek emelkedtek ki – előzmények nélkül –, változtatták meg a történelem menetét.

Kultúrák tűntek a semmibe, vagy emelkedtek a fellegekbe váratlanul, előre nem prognosztizálható módon.

Az egyiptomiak piramisai, az ókori Kelet más csodái, a görögök utazókedve, Homérosz mesterművei, a kis Róma birodalommal növekedése majd pusztulása, Atlantisz rejtélye, Jézus szeretete, önfeláldozása...

Az indián kultúrák titokzatossága, a középkori sötétség felvilágosodása, Nostradamus homályos jóslatai, Leonardo álmai, a földrajzi felfedezők határtalan bátorsága, az ipari forradalom okozta hihetetlen változások...

Verne jövőbelátásai, az űr meghódításának rohamléptei, a tudományos-technikai fejlődés útvesztői... mind-mind külső beavatkozások nyomait hordozhatják magukban.

Az Utazók lehetséges kézlenyomatai persze nehezen bizonyíthatók, bizonyára felderíthetetlenek.

Vannak, akik elméleteket gyártanak, mások védőangyalokról írnak, a modern időkben ufókat látnak, harmadik típusú találkozásokról beszélnek: hisznek valami megfoghatatlanban.

Többen nevetnek mindezen, pihent agyak képzelgéseinek vélik

Bizonyítékokat akarnak, kapcsolatfelvételt, egyértelmű igazságokat.

A hittel élők úgy gondolják: az igazság odaát van, a való élet után a túlvilágon minden kiderül..."

* * *

A novellista itt tartott a felidézésben, amikor furcsa, pattogásra, apró fényfelvillanásokra lett figyelmes.

Hirtelen egy vakító fénygömb jelent meg panellakásának nagyszobájában, majd a fehér fény narancssárgává változott, később mélyvörösre, égszínkékre s végül méregzöldre.

A fény, amilyen hirtelen jött, olyan hirtelen kihuny, a gömb eltűnt.

A káprázat után az író szeme csak nehezen szokta meg a sötétséget.

Az íróasztalán nem égett a lámpája, a számítógép sem duruzsolt, s a televízió lézerezékelő szemecskéje is kihuny.

– Áramszünet lehet – mondta, csak úgy magának, a férfi.

– Nem. Ez a megjelenésem következménye – válaszolta egy kellemes, lágy hang a szoba közepéről.

– Ki az?! – riadt meg a novellista.

– Ne féljen! Jó barát. Nincs semmi baj, de azért, amit írt, annak nem szabad megjelenie. Az emberiség még nem érett meg arra, hogy tudjon ró-lunk. Félnének tőlünk, vagy pont ellenkezőleg: agresszivitást váltana ki belőlük. Esetleg bizalmatlanabban méregetnék egymást a földi kultúrák, vallások, népcsoportok. Mindegyik a maga igazát magyarázná általunk. Így is van elég probléma a Földön, nincs szükség világméretű – idegenellenes – pánikra.

– Te jó ég! Igaz lenne mindaz, amit a legújabb novellámban – fikcióként – megemlítettem?! Önök, Utazók befolyásolják a fejlődésünket?!

– Ráhibázott, de csak részben van igaza. Valami olyat írt le, álmodott meg, ami a mi szerepünkről szól.

– Láthatom önt? Szeretném tudni, hogy milyen alakban jelent meg. Humanoid?

– Megnézhet, de nem sokra megy vele, olyan alakban lát, amilyennek elképzelt. Minden dimenzióban más és más formában öltünk testet. Térbeli megjelenésünkben idomulunk az adott világ értelmes lényeihez, olyanok vagyunk, mint ők. Tessék! Íme, az ember! Nem csodálkozik, hogy beszélem a nyelvét? A kapcsolatfelvétel e nélkül nehézkes lenne. Minden néphez a maga nyelvén szólunk.

Az áramszünet véget ért, a lámpa fénye a váratlan vendégre esett. Az író rápillantott az Utazóra. Magas, középkorú, fekete szakállas, hosszú, barna hajú, őzszemű fiatalember nézett vissza rá. Komoly, nyugodt arccal közeledett feléje.

Kopott farmernadrágot, sötétkék inget és fekete bőrkabátot viselt. Hétköznapi átlagembernek – egyetemistának – látszott. Kezet fogtak egymással. Aztán csak álltak és vártak mindketten, nem tudván, hogy vajon mi következik ezután.

– Nem hiszem, hogy a novellám annyira fontos lenne, hogy felfedné az Utazókat. Talán meg sem jelenik, nem tetszik majd a szerkesztőmnak.

– Nem vállalhatjuk ezt az apró kockázatot sem. Sajnálom. Már megbeszéltem ezt a helyzetet a többiekkel – az ön által Utazóknak elnevezett társaimmal –, döntöttünk. Ezért jöttem a lakására hívatlanul, hogy ezt közöljem önnel. Nem kell félnie. Nem fog fájni. Emlékeztetkiesése lesz, elfelejti ezt a beszélgetést is, s vele együtt engem is. A számítógépéből töröltem a bejegyzést. Már meg is történt, bár nem érzékelte. A papírlapokra írt szöveg is nálam van. Csak egy dolog maradt hátra: a memóriája.

A novellista kipihenten ébredt. Valami szépet álmodhatott, mert mintha minden csontja a helyére került volna éjszaka – ritkán ébredt így, mióta gerincsérvre operálták –, frissnek, egészségesnek érezte magát.

Nem emlékezett arra, amit álmodott. Vajon mi lehetett az? Egy jó novellaötlet? Vagy a múlt egy boldog pillanata? Lehet, hogy a jövőé?

Már volt erre is, arra is példa.

Nagyot nyújtózkodott, és poroszkálva kicsoszogott a fürdőszobába.

* * *

Amikor befejeztem a novellámat furcsa pattogásra lettem figyelmes a hátam mögött.

A fényfelvillanások után borsózni kezdett a hátam.
Gyors, félelmetes gondolatok cikáztak a fejemben:
– Ráhibáztam volna ...?!

BOLYGÓSORS

A Plútót 1930-ban fedezték fel, és a nagybolygók közé sorolták: ő volt a kilencedik a sorban. Ma már a Plútó nem más, mint a Neptunuszon túli jeges kisbolygóöv, az úgynevezett Kuiper-öv egyik legismertebb törpebolygója.

Szegény Plútó...! Azt hitte magáról, hogy ő egy normális, tisztességes, hétköznapi bolygó, most meg kiderítik róla, hogy csak egy közönséges törpécske égítést.

Társadalmunk egyre több csoportjának tagja élheti át ugyanezt a visszaminősítés-érzetet, ezt a felesleges félelmes effektust. Már nem bolygó, csak törpe. Van ezek között egy csoport, amelyik azt gondolta – eddig – magáról, hogy ő a nemzet napszámosa, fáklya az újra meg újra előbukkanó végtelen mély sötétben. Szükség van rá, megbecsülést érdemelne a hazától.

Mostanában azonban kezdik kideríteni róla, hogy nem is olyan fontos, szinte nyúge már a közösségnek. A közalkalmazottakra gondoltam, arra a – jelenleg még – 600 000 munkavállalóra, akik egyre bizonytalanabban néznek a jövőbe.

Miért? Nő a pedagógusok heti kötelező óraszám: 20-ról 22-re, jövőre 24-re.

És akkor mi van!? – horkannak fel a társadalom más csoportjának tagjai. – Nem 40 óra egy munkahét?! (amikor ezeket a sorokat írom: még igen...) A versenyszférában már a rendszerváltozás utáni hónapokban lapátra kerültek emberek százai, ezrei! Aztán tízezrei. Ágazatok – a szocializmus idejében jól prosperáló, híres, erős – gyárak, vállalatok tűntek el egyik napról a másikra a süllyesztőben. A tanár pedig csak bemegy a tudásra áhítózó (ásítózó) gyerekekhez a tanítási órájára, megtartja (túléli), s aztán megy haza, kész is, vagy nem?!

Igen, kész is (idegileg).

A tanítási óra azonban csak a jéghegy csúcsa! A tanár felkészül az órájára, átnézi a tanítandó tananyagot, tankönyvet, munkafüzetet, segédanyagokat; óravázlatot készít (ha becsületes). Kijavítja a tanulók írásbeli dolgozatait, felmérőlapjait, olvasónaplóit stb. Értekezleteket tart, vagy végigül (tanév-előkészítő, nevelési, továbbtanulási, szülői, satöbbi) értekezletet.

Aktív a diákok tanórán kívüli nevelésében, oktatásában (ha elhivatott); kirándulásokat; sport-, tanulmányi versenyeket szervez, moziba, színházba, múzeumokba cital. Korrepetál, tehetséget gondoz. Kötelezően (7 éven- te 120 órát) képi magát (szakvizsgázik, másoddiplomát szerez, tanfolya- mot végez...).

A fenti 120 órán kívül is permanensen (állandóan, élethossziglan) ta- nul maga is: szakmai folyóiratokat, kiadványokat, szakkönyveket olvas a „szabadidejében”.

Megpróbálja követni a törvényi változásokat (hisz tudnia kell, mit tehet a munkahelyén és mit nem), szabályokat készít, betart.

Leltároz, szemléltetőeszközöket, táblázatokat, modelleket készít, élő sar- kot gondoz. Beállítja óra előtt a magnót, videót, esetleg a DVD-lejátszót, projektor, számítógép után vágakozik.

Ügyel az óraközi szünetekben, ebédeltet.

Ünnepségekre, bemutatókra, farsangra műsort állít össze, betaníttatja, majd együtt izgul a gyerekekkel, hogy sikerüljön az előadás.

Tanulmányi, levelező versenyekre készíti fel a tehetséges tanítványait.

Tűzriadópróbán gyakorolja a menekülési tervet.

Kapcsolatot tart az egészségügyi, közművelődési (bárminémi) intézmé- nyekkel, jellemzést ír a rendőrség, a gyámügy számára, segít a felvételizők- nek, gyakorló főiskolásoknak...

A fáklyák fényt adnak, míg végképp el nem égnek, de akkor is, még egy utolsót lobbanva is, mindhalálíg. A Plútó nagyon messze kering a Naptól: 248 földi év kell, hogy elnyúlt pályáján egyszer körbeérjen.

De kering, teszi a dolgát. Törpebolygóként is...

Köznevelés, 2006. október 20.

VISSZAMINŐSÍTVE

„... s úgy élek e kerge világ közepén, mint
ott az a tölgy él; tudja, kívágják, s rajta fehérlik
bár a kereszt, mely jelzi, hogy arra fog irtani holnap
már a favágó, – várja, de addig is új levelet hajt.”

(Radnóti Miklós: *Első ecloga*, 1938 – részlet)

BOLYGÓSORS

A Plútót 1930-ban fedezték fel, és a nagybolygók közé sorolták: ő volt a 9. a sorban.

Ma már a Plútó nem más, mint a Neptunuszon túli jeges kisbolygóöv, az úgynevezett Kuiper-öv egyik legismertebb törpebolygója.

Az utóbbi évtizedben számos további objektumot fedeztek fel arrafelé, és egyikük mérete már a Plútóét is meghaladta.

A kép tisztázása érdekében a Nemzetközi Csillagászati Unió két éve egy bizottságot hozott létre a bolygó – fogalom – új definíciójának megalkotása céljából.

2006. augusztus 24-én végül eredményes szavazást tartottak a bolygók sorával kapcsolatban. A döntés alapján mostantól három csoportba sorolják a csillagok körül keringő égitesteket.

1. A BOLYGÓK:

Ide tartozik a Naprendszerben a *Merkúr*, a *Vénusz*, a *Föld*, a *Mars*, a *Jupiter*, a *Szaturnusz*, az *Uránusz* és a *Neptunusz*.

2. A TÖRPEBOLYGÓK:

Ilyen a Naprendszerben a Plútó, a Ceres, a Xéna, ...

3. Egyéb apró égitestek:

A kisbolygók (aszteroidák), üstökösmagok, Kuiper-objektumok, kentaurok legnagyobb része.

Forrás: IAU

A döntés értelmében a Plútó többé hivatalosan sem tartozik a nagybolygók sorába, hanem egy törpebolygó kategóriájú égitest, amelyhez hasonlókat már eddig is sokat találtak, és várhatóan még többet fognak felfedezni.

Szegény Plútó...!

Azt hitte magáról, hogy ő egy normális, tisztességes, hétköznapi bolygó, most meg kiderítik róla, hogy csak egy közönséges törpécske égitest.

KÖZALKALMAZOTTAK

Társadalmunk egyre több csoportjának tagja érezheti ugyanezt a visszamínősítés-érzetet, ezt a felesleges félelmes effektust.

Már nem bolygó, csak törpe.

Van ezek között egy csoport, amelyik azt gondolta – eddig – magáról, hogy ő a nemzet napszámosa, fáklya az újra meg újra előbukkanó végtelen mély sötétben.

Szükség van rá, megbecsülést érdemelne a hazától.

Mostanában azonban kezdik kideríteni róla, hogy nem is olyan fontos, szinte nyűge már a közösségnek.

A közalkalmazottakra gondoltam, arra a – jelenleg még – 600 000 munkavállalóra, akik egyre bizonytalanabban néznek a jövőbe.

Megszűnőben a garantált bértáblájuk, a 13. havi juttatásuk – suttogják a hírek –, leépítések, összevonásokra számíthatnak. Többet kell dolgozniuk kevesebb pénzért.

A mindenkit érintő megszorítások tengerében (inkább óceánjában) már fel sem tűnik, hogy őket is keményen elérték a „reformok”.

[Persze álszent lennék, ha nem vallanám be, hogy én is köztük tartozom – pedagógus vagyok.]

De vissza a témához: pedagógussírám...

– Mikor mindenkinek tele van a hócipője: áremelések, vizitdíj, fojtogató megszorítások – kit érdekelnek pont a tanárok ?!

Nő a pedagógusok heti kötelező óraszám: 20-ról 22-re, jövőre 24-re.

Következmény:

1. Évente kb. 100 000 Ft-ot kiemelnek a zsebükből.
2. 10 000 álláshelyet veszít az oktatás.
3. A növekvő órászámmal arányosan (?) nőhet a dolgozók túlerhelytsége, a stresszhelyzetek okozta megbetegedések száma.

– És akkor mi van!? – horkannak fel a társadalom más csoportjának tagjai.

– Nem 40 órás egy munkabét?! (amikor ezeket a sorokat írom : még igen...)

– A versenyszférában már a rendszerváltás (mint egy ósrobbanás) utáni hónapokban lapátra kerültek emberek százai, ezrei! Aztán tízezrei.

– Ágazatok – a szocializmus idejében jól prosperáló, híres, erős – gyárak, vállalatok tűntek el egyik napról a másikra a süllyesztőben.

– Bemegy a tanár a tudásra ábítózó (ásítózó) gyerekekhez a tanítási órájára, megtartja (tűléli), s aztán megy haza, kész is, vagy nem?!

Igen, kész is (idegileg).

A tanítási óra csak a jéghegy csúcsa, ez látszik...(ki a tengerből).

– Van még más dolga is?

Van.

A teljesség igénye nélkül:

- felkészül az órájára, átnézi a tanítandó tananyagot, tankönyvet, munkafüzetet, segédanyagokat; óravázlatot készít (ha becsületes),
- kijavítja a tanulók írásbeli dolgozatait, felmérőlapjait, olvasónaplóit, stb.
- értekezletet tart, vagy végigül (tanév-előkészítő, nevelési, továbbtanulási szülői, satöbbi),
- aktív a diákok tanórán kívüli nevelésében, oktatásában (ha elhivatott) :
- kirándulásokat; sport-, tanulmányi versenyeket szervez, moziba, színházba, múzeumokba citál,

- korrepetál, tehetséget gondoz,
- kötelezően (7 évente 120 órát) képzi magát (szakvizsgázik, másoddiplomát szerez, tanfolyamot végez ...)
- a fenti 120 órán kívül is permenensen (állandóan, élethossziglan) tanul maga is: szakmai folyóiratokat, kiadványokat, szakkönyveket olvas a „szabadidejében”,
- megpróbálja követni a törvényi változásokat (hisz tudnia kell, mit tehet a munkahelyén és mit nem),
- szabályzatokat készít, betart,
- leltároz, szemléltetőeszközöket, táblázatokat, modelleket készít, élő sarkot gondoz,
- beállítja óra előtt a magnót, videót esetleg a DVD-lejátszót, projektor, számítógép után vágyakozik,
- ügyel az óráközi szünetekben, ebédeltet,
- ünnepekre, bemutatókra, farsangra műsort állít össze, betanítatja, majd együtt izgul a gyerekekkel, hogy sikerüljön az előadás,
- tanulmányi, levelező versenyekre készíti fel a tehetséges tanítványait,
- tűzriadó próbán gyakorolja a menekülési tervet,
- kapcsolatot tart az egészségügyi, közművelődési (bárminémi) intézményekkel,
- jellemzést ír a rendőrség, gyámügy számára,
- segít a felvételizőknek, gyakorló főiskolásoknak, ...

Csak bolyongunk lassan-lassan – messze a Naptól –, s nézzük reménykedve a pislákoló fényt.

Visszaminősítve, garantált-illetmény-mentesen, megalázva, semmibe véve, társadalmi ösztűznek kitéve is mosolygunk, türelmesek, empatikusak vagyunk a gyerekekkel, letöröljük arcukról a könnycseppet, ha elestek vagy félnek valamitől. Bízgatjuk őket, ha rossz osztályzatot szereztek, és védjük őket.

De meddig?

A fáklyák fényt adnak akkor is, ha – úgy tűnik – sokáig tart a sötétség.

Míg végképp el nem égnek, de akkor is, még egy utolsót lobbanva is, mindhalálig.

A Plútó nagyon messze kering a Naptól: 248 földi év kell, hogy elnyúlt pályáján egyszer körbeérjen.

Törpebolygóként is...

Ez a Bolygósors eredeti változata!

Kazincbarcika, 2006. szeptember 01.

REFORMMESE

Egyszer volt, hol nem volt, volt, egyszer egy sólyomlábakon forgó, virágzó ország. A birodalom közepén, a kékebbnél kékebb felhők alatt emelkedő Üveghegy előtt állt az a gótikus csodapalota, amelyben egy messzeföldről – ősei révén – tisztelt király lakott.

Az uralkodó négyévente – a nagy rajzás után – általában nevet változtatott, de amúgy a birtokán minden maradt a régiben. A gazdagok még gazdagabbak lettek, a szegények meg még szegényebbek, a kurta farkú malac farka meg még kurtább...

A király egy napon úgy gondolta, hogy ideje a korábban jóltartott varázslók nadrágszóján egyet-kettőt csavarintani. Fúrton-fúrt parancsot adott ki tehát: a birodalmában alkalmazott varázslóknak azt írta elő, hogy bűbájoskodjanak is meg nem is; átváltozzanak, meg ne is; kapjanak ostort, köpönyeget és bocskort, de mégse.

A kihirdetett parancsot – ahány ágrólszakadt varázslóváros is volt az országban – annyiféleképpen hajtotta végre.

Az egyik mesebeli településen elküldték a csodamágusok felét, mert így a többi gazdaságosabban működhetett is meg nem is. A kirúgottak helyét – nem varázsképeségű, de az adott helyi vezetés közeli rokonságába tartozó – ejtőernyő-hajtogatókkal töltötték fel.

A másik találékony városban ki-uk-mukk-fukolták, hogy a varázslók napi 8 óras munkaidejükről kötelesek 6, majd 12, végül 24 rublikás, sárkányfogakkal díszített nyilvántartást vezetni: mikor, hol, mit és miért tettek. Kivel, hogyan: percről percre lebontva. Az eddigi heti 20 kötelező varázslatot fel-emelték 22-re; cserébe – logikusan – csökkentették a pernahajder, túl jól élő köztudorok bérét.

A harmadikban párosával összevonták a jóstanodákat, s amelyiknek nem jutott pár – páratlannak ítéltetett –, azt kíméletlenül megszüntették, s a tanártündéreket elküldték átképzésre a manó- és törpeegyetemre, vagy megszámlatták velük az eddig szerzett diplomáikat, s elzavarták őket külföldre, a Valóságunió gazdagabb, burkusosabb vidékeire.

Egy idő után elsorvadt a varázslóképzés ebben az egyre reálisabbá váló országban, elszaporodtak a hercegnőrabló tűzsárkányok, a demonstráló dementorok. Gonosz – rég kihaltak vélt – alantas, aljas szellemek, sipító, seprőn káráló boszorkányok, égetnivaló, koromfekete ördögfiókák, a mindent lehallgató gnómok, parázslószemű vezértörpök s a nyomukban caplató, sakállehető, ártó koboldok dorbézoltak nap nap után.

Már csak egy maradt hátra az Üveghegyen innen- és túlélők számára – még a kristálypalota egyre hidegebbé váló, demokráciatépte termeiben is – ... a csodavárás...

Pedagógusok Lapja, 2006. november 22.

PORSZEM

Kazincbarcikán 3 általános iskola bezárását tervezi 2007-ben a helyi önkormányzat.

Ők ugyan épületkivonásról beszélnek, mert korábban összevont intézmények „felét” akarják megszüntetni.

Ezek: Kertváros II. Számú Általános Iskola, Központi Általános Iskola, Újvárosi Általános Iskola.

A megmaradt 6 általános iskolát két (alsóvárosi és felsővárosi) intézménnyé kívánják integrálni.

43 pedagógussal kevesebb kezdené az új tanévet. A létszámcsoökkentés érintené a technikai dolgozókat is, valamint a város más intézményeit is „karcsúsítaná”. Ez további álláshelyek megszűnésével járna.

Ok: a város forráshiányos, 2 milliárd Ft az eddig felhalmozott adóssága.

Nő a pedagógusok kötelező óraszám, s egyre fogyatkozik a gyermeklétszám.

A fentiek okán írtam ezt a rövid szösszenetet (light-os) segélykiáltásként.

Mi a valóság? Ahányan szemléljük, annyiféleképpen érzékeljük!

A forgószeél felkapott, és visz-visz magával. Látom, hogy nem vagyok egyedül, másokkal is ugyanaz történik, ami velem. Százan, ezren, százezren sodródunk – porszemek – a megrészegült levegőáramban. Nincs erőnk ellenállni, tehetetlenek, gyengék, semmik vagyunk. A körbe-körbe keringő légörvény azt tehet velünk, amit akar...

A szép, tágas, virágos, illatos rét már messze – ahol léteztem –, nem is látom, amikor mondatfoslányokat sodor felém a szófukar szél.

Az egyik megfontoltan magyarázó:

– Épületkivonás, racionalizálás, hiányspirál, megszorítások, milliárdos hiány.

A másik indulatos, dühös:
 – Ez a döntés a kapitalizmus farkastörvényeinek gyors, drasztikus, fiskális, elhamarkodott végrehajtása!
 A harmadik tömör, támadó:
 – Kevés a gyerek, sok a pedagógus!
 A negyedik pánikban, kétségbeesett:
 – Úristen! De miből fogok megélni!
 Az ötödik gyerekhangon szepegve:
 – Ha a tanító nénit kirúgják, akkor már biztos, hogy nem is érdemes tanulni!
 A hatodik bársonyosan bizakodó:
 – Egyensúly, beruházás, fejlesztés, munkahelyteremtés...
 A hetedik, mintha imát mormolna:
 – ...távhő(gáz)számla, vizitdíj, tandíj, kórház- és iskolabezárás, ...

Magam – rossz játékhoz csinált jó pofával – elgondolkozom a hallottakon.

Ha a fürgeteg szántóföldre, kertbe dob le: nincs nagy változás az életemben. Minden mehet tovább a megszokott módon. Egy másik termőföld pinciny része leszek, teszem a dolgom, éltetem az életet.

De mi lesz velem, ha egy sivatagba kerülök?!

Kiszáradok, elfogynak a tartalékaim, nem láthatom, nem táplálhatom tovább kedves virágaimat.

Égetni fog a nap, átkozni a karavánnal ritkán arra járó kereskedő; szomjas, rettegő vándor; magányos, menekülő rabló.

Terméketlen, semmirekellő, kipusztult = halott világ része leszek.

S a sivatagi szél – izzó nappalok és fagyos éjszakák sziklát porlasztó hatalmát szolgálva – ide-oda sodor.

Pedagógusok Lapja, 2007. február 12.

EGY ELFELEJTETT KÖNYV

APULEIUS: AZ ARANYSZAMÁR

I. AZ ÍRÓRÓL

APULEIUS afrikai (pun) származású ókori latin (filozófus, ügyvéd, szónok, főpap, tanár) író a Kr.u. II. században élt.

Karthágóban és Athénben végezte tanulmányait. Vándorszónokként is csodálták görög és latin stílusát. Bejárta Itáliát, Hellászt, Afrikát.

Filozófiai művei: Platón és tanítása
Szókratész istenéről
A világról
Retorikai írásai: A mágiáról
Virágoskert

Fő műve: Az aranyszamár (a kéziratos hagyományban: Átváltozások címen Petronius: Satyriconja mellett) az utókorra maradt kevés ókori REGÉNY egyike.

Az arany jelző nagyrabecsülést is jelenthet (értékes, csodálatos), de „aranyos”-ként is értelmezhető: kedves mese.

A tizenegy könyvre tagolt elbeszélésfolyam alapötlete Lukeiosz – elvesztett – novellájából való.

II. A REGÉNYRŐL

A korinthuszi születésű LUCIUS egyes szám első személyű elbeszélésében éljük át a történetet.

I. könyv:

1. Lucius Thesszáliába utazik.
2. Arismenes vándorkereskedő története barátjáról, Socratesről, akin egy Meroe nevű bűbajos boszorkány bosszút áll: éjszaka egy vendégfogadóban a férfi torkát elmetszette, sebeit szivaccsal betömte, Arismenest – aki az ágy alá bújt – levizelte. Csodák csodájára másnap reggel a két cimbora felébredvén rossz álomnak véelve az előző esti szörnyűségeket: továbbindult. De nem jutottak messzire...
3. Lucius Hypata városában a zsugori Milónál száll meg.

II. könyv:

4. Lucius és a kíváncsú Fotis románca. Pompás éjszakák a szerelem mesterségében igencsak jártas szolgálólánnyal.

5. Thelyphron – az eltakart arcú férfi – meséje egy fölöttébb rémisztő halottvirrasztásról.
6. Lucius – miután ivott a Nevetés istenére – hazafelé botladozva harcba keveredik három marcona rablóval vendéglátója háza előtt.

III. könyv:

7. Főhősünk bíróság előtt áll, a vád: három ember halála szárad a lelkén. A fiú megmenekül a halálos ítélettől, de kinevetik. Ez hogyan lehet? Fotis rejtélyes története mindent megmagyaráz.
8. Pamphile – a vendéglátó asszonya – madárrá varázsolja magát, Lucius sássá szeretne válni, de egy felcserélt szelence miatt számárrá változik. Ha rózsakoszorút enne, visszaváltozhatna, de az még nagyon messze van...
9. Rablók támadják meg éjszaka a gazdag Miló házát, elviszik minden kincsét, állatát, az embereszerű szamarat is!

IV-V-VI. könyv:

10. Kalandok a rablóbandával: sok cipekedés, rengeteg ütleget, majd a gonosztevők hegyi barlangjához jutnak.
11. Történet három rablóvezér szörnyűséges haláláról:
 - Lamachus karja
 - Alcimusz zuhanása
 - Thrasyllon medvebőrben
12. Az új portya gyönyörű áldozata: Charite, az esküvőjéről elrabolt menyasszony. Neki meséli el – és a háttérben eszegető számárnak – a zsványok gazdasszonya a következő mesefolyamot:
13. **PSYCHE ÉS ÁMOR SZERELME**
(Ez Az aranyszámár leghíresebb része: a regény VI. könyvében ér véget.)

Három királylány közül a legkisebbet és legszebbet titokzatos sors várja: egy láthatatlan isteni hitves teszi boldoggá. Az asszonyka szívét azonban megmérgezi a titok: nem láthatja kedvesét, Ráadásul nővérei hazug meséi megtévesztik: azt állítják az irigyek, hogy szerelme nem emberi lény, hanem egy gonosz kígyó. Azt tervezik, hogy egy jó éles késsel Psyche levágja a szörny fejét, de a mécsvilágnál a szegény asszony meglátja a ragyogó, fiatal istent: Ámort. Az alvó férj felriad a vállára cseppenő forró lámpaolajtól, s nyomban elhagyja az engedetlen hitvest.

Psyché ezután bűnhődés vár: bujdosás, vándorlás, férje keresése.

Nővéreit is utoléri a végzet: kősziklán lelik a halálukat, önzésük és féltékenységük a vesztüket okozta.

Venus nagyon megharagudott Psychére, aki végigbolyongta a világot. Még Ceres és Juno sem vehették védelmükbe.

A szerelem istennője megkorbácsoltatta – áldott állapotban lévő – menyét, s lehetetlen feladatok teljesítését parancsolta meg neki:

– búzát, árpát, kölest, mákot, borsót, lencsét, babot kevert össze púpos halomba, s megparancsolta: estére válogassa a magokat külön-külön. (A Grimm testvérek Hamupipőkéje is efféléről szól...)

– az aranyszőrű birkák gyapjából követelt magának egy szálát.

– az Alvilág folyójába zuhogó forrás fekete vizéből kellett egy korsónyit merítenie.

A legkeményebb próba még hátravolt: az Alvilág istennőjétől egy szelence szépséget kellett kérnie, és felhoznia a félelmetes, embernemjárta helyről.

Psyche teljesítette Venus feladatait, de kíváncsisága majdnem a vesztét okozta.

Jupiter közbenjárására azonban Venus megbocsát embermenyének, s akkor azután a két szerelmes újra együtt lehet.

A mese Gyönyörűség (Ámor és Psyche) kislányának megszületésével ér véget.

14. Lucius szökési kísérlete – hátán az elrabolt leánnyal – kudarcba fullad. A rablók bosszúból azt tervezik, hogy másnap kibelezik a szamarat, és belevarrják a hasába a szerencsétlen leányt.

VII. könyv:

15. Másnap reggel egy Hypatából jövő rabló elmesélte, hogy Miló kifosztásával Luciust vádolják, aki a bűneset után eltűnt a városból.
16. Haemus érkezése – ki magát hatalmas rablóvezérnek mondta – mentette meg javaslatával egyelőre a szamar és a lány életét.

Az ezutáni nagy vigadozás csak álca volt, valójában Charite vőlegénye – Tlepolemus – megmenteni jött menyasszonyát. A részegen hortyogó rablókat mind egy szálíg megölték: gúzsba kötöttek vagy egy szakadékba hajították, vagy pedig a tulajdon kardjukkal öldözték le őket.

17. Luciust hálából kiadták egy dús legelőre, de itt a kancákat féltékenyen védő csödörökkel, később egy gonosz rabszolgával gyűlt meg a baja. Bár a hajcsárt egy anyamedve darabokra szaggatta, a szamar helyzete nem javult: ki akarták herélni...

VIII. könyv:

18. Kora reggel Charite – a nemrég megmentett nő – megdöbbenő haláláról értesülünk. Az asszony régi kéréje – Thrasyllus – bosszút forralt kikoszarozásáért. Egy vadászaton orvul – lándzsáját először a férj

lovának lábába vágva, majd az üldözött vadkan által marcangolt férfi [Istenemre, de ismerős ez a magyar történelemből is: Szent Imre, Zrínyi Miklós halála!] combjába döfve – meggyilkolta. Az asszonyt felkereste férjének szelleme, és álmában rávallott gaz gyilkosára. Titkos nászra hívta ezután Charite Thrasyllust, s miután bájitalal elaltatta, hajtűvel kiszúrta mind a két szemét. De a szörnyűségeknek még nem volt vége...

19. A gyász hír hallatán a szolgák szanaszét indultak, kalandos út után Luciust ismét eladták egy piacon. Fajtalankodó papok kezére került...

IX. könyv:

20. Egy fogadóban a szamár egy újabb történetre figyelt fel: A hordójavítás okán szeretkező feleség esete Boccaccio művében is – Dekameron – szerepel.
21. A szélhámos papok tolvajlás gyanújába keveredtek, börtönbe kerültek, a szamár újra új gazdához, egy molnárhoz, kit gonosz felesége fűvel-fával megcsalt. A molnárné vén kerítőnője egy tréfás történettel bujtogatta gazdasszonyát.
22. A szeretőnek az ágy alatt fejtett sarui ellenére sikerül kimagyarázni a paráznaságot a gyanakodó férj előtt. (Ez a pikáns novella Boccacciótól is ismerős.)
23. A mese felkeltette a kikapós molnárné kíváncsiságát Philesitherus – a szépfiú – iránt.

Amikor éppen enyelegtek, a férj váratlanul hazatért – az asszonyka hirtelenjében egy fateknő alá dugta kedvesét –, Barbarus elmondta a szomszéd posztós idekacsintó esetét.

24. Az iparos felesége éppen a szeretőjével cicázott, amikor a vendégseg meglegepte őket. Ijedtében a nő olyan helyre rejtette el a fiatalembert, ahol kénfüsttel ruhát fehérítettek. A méregtől a fiú záporozó tüsszögésbe kezdett, s a fickót megtalálták, kidobták.
25. A történet végén Lucius leleplezte a bujkáló „teknősbékát”, így itt is kiderült a házasságtörés. A molnár véres bosszú helyett a fiúval hál, s reggel az asszonyával együtt kidobta őket. A feleség azonban ártó szellemet küldött vissza, így végül a molnár himbálózott – felakasztva – a gerendán!
26. A szamárbörbe kényszerült főhősünk ezután egy szegény, de embersegés kertészhez került. Az egyik szomszédnál vendégeskedtek éppen, amikor a vendéglátó rettenetes hírt kapott, három fiát megölték
27. A legfiatalabbat felbőszített kutyák marcangolták szét,
– a másikat lándzsával döfték mellbe,
– a harmadik bosszút állt testvéreiért: megölte gyilkosukat, de önmagával is végzett.

28. Az öreg gazda sírva fakadt, s a kertész szeme láttára oltotta ki életét.
29. Hazafelé tartva egy hórihorgas katona el akarta venni a szamarat a gazdájától, de az csellel harcképtelenné tette a marcona alakot, majd a barátja házába menekült, aki elrejtette őket. Egyszer azonban a szamár óvatlanul kinézett az ablakon, ami a vesztüket okozta.

X. könyv:

30. A katona egy kisvárosba vitte Luciust, ahol egy vérfertőző gáztetről hallhatott: egy mostohaasszony undok szerelméről nevelt fia iránt.
31. Lucius két testvérhez került, itt torkoskodhatott, nem bántották, sőt csodaszamárnak híresztelték, aki ember módjára eszik. Egy gazdag korinthuszi úrhoz kerülve még tanár is foglalkozott vele, tejben-vajban fűrésztöttek. Eljött oda egy előkelő asszony is, aki sok pénzt megadott azért, hogy vele tölthessen el egy éjszakát. Még cirkuszban is fel akarták léptetni, hogy egy halálra ítélt asszonnyal „szerepeljen”...
32. Az asszony megölette férje hűgát – azt híve róla, hogy az annak a szeretője –, majd a férjét, leánygyermekét is méreggel elemészttette, s még ki tudja, hány szerencsétlent ölt meg, mire kiderült az igazság.
33. Ezzel az asszonnyal kellett volna Luciusnak szerelmeskednie a porondon. A szamár azonban nem vágyott erre a dicsőségre, így ló(szamár)halálában megszökött, Cenchreae kikötővárosig meg sem állt! Ott édes álm szálalt reá.

XI. könyv:

34. A regény utolsó részéből kiderül, hogy örökké samárként kell-e élnie a meggondolatlan ifjúnak, vagy segít-e rajta valaki. Talán egy istennő?

Befejező gondolatok:

Ez a közel 1900 éves változatos, izgalmas novellaanyag (= 34 történet) hol titokzatos, sejtelmes, hol csipkelődő, szatirikus, néhol pajzán: igencsak egyedi stílusú.

A szerző időmértékes mondatzáradékokat – metrikus klauzulákat – alkalmaz. A próza ritmikus hangzását, zeneiségét a fordítás is mesterien követi. Köszönet érte Révay Józsefnek.

Remélem, sikerült felkeltenem a regény iránt (elsősorban a 16 év feletti-ek) figyelmét.

Ez csak vázlat – csontváz – az igazi a TELJES MŰ: JÓ OLVASÁST
HOZZÁ!

Felhasznált irodalom:

1. APULEIUS: AZ ARANYSZAMÁR (Európa Diákkönyvtár, 2002)
2. Zsolt Angéla: Apuleius – Az aranszamár
111 híres regény (Móra Könyvkiadó, 1993 , 5 – 14. oldal)
3. Falus Róbert: Az antik világ irodalmi
(Gondolat Kiadó, 1976, 694 – 699. oldal)

Fókusz, 2006 december

*[Fókusz = a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai és Szak-
szolgáltató Intézet oktatás-nevelési és közművelődési szakmai folyóirata]*

HAT HAIKU

1.

Vörös óriás

kő, ember elég
az Isten szerint elég.
forr a tenger is

2.

Alien

macskanyávogás
szörnyen szükségem van rád
bordareccsenés

3.

Terminátor

időutazás
a jövő elkezdődött
fémmosolyában

4.

Az őslények pusztulása

meteorzápor
szauruszok szaladnak.
pokol a világ

5.

Félelem

szürke szivárvány
emlék-lepkeszárny villan:
fényes félhold fél

6.

Asimov

felnövekedtünk
törvényein humánus
robotok atyja

A haiku több mint versforma: önálló műfaj.

Szüülőhazájában – Japánban – az 5-7-5-ös szótagos (morás) verseket nevezik így.

A sorvégek – mintegy mellékesen – rímelhetnek, de ez nem előírás.

Részletezésre, kommentárra nincs elegendő hely 17 szótagban.

A tömör utalás, a sűrítés és a kihagyás, a sejtetés sokkal inkább megfelel a haiku természetének.

Pontszerű alkotás, amely ereje centripetális, vagyis magához vonz az olvasó képzeletéből minden le nem írt, ki nem mondott részletet.

A versek – eredetileg – legtöbbször a természet és az ember harmóniáját sugallják.

Az én haikuim – szeretvén a sci-fi műfaját – a távoli, bizonytalan jövőbe (néhol az ismeretlen múltba) kalandoznak, vagy fantasztikus filmekre utalnak.

MÉLYÁLOM

A bölcsek azt mondják, az evilági létezés csak álom, az élet a túlvilágon kezdődik.

Álmomban – főleg pelyhes gyermekkoromban – gyakran repültem. Kinyújtottam a két karom – néha mintha úsztam volna –, s máris hasítottam a magasban az opálkék levegőre.

Az Ifjúmunkás tér grundjáról indulva a Kiserdő fái fölé suhantam, s figyelttem körbe-körbe, hogy mások látják-e, mit tudok. A bársonyosan simogató lombok megérintették a testem, s megijedtem, mi lesz, ha elvész ez a csodás képességem, ha hirtelen lezuhanok, s összetöröm a csontjaimat.

Másik vissza-, visszatérő éjszakai látomásom az volt, hogy komor katonaként, fegyverrel a kezemben, egy távoli naprendszer loncsos és bozontos sártekéjén nyirkos lövészárokból várom a túlerőben lévő kegyetlen ellenséget.

Amikor sorozatokat lövök a sárkányszerű lényekre, hullanak, mint őszszel az elszárgult falevelek, de egy idegen helyébe három ugrik, s szinte már az arcomba sziszegnek. Hatalmas, idomtalan testüket meghazudtolóan fűrgén rohannak felém, s egyre csak jönnek, megsérülve csúsznak, savnyáluk szerteszét habzik szájukból, mindinkább közelebből hallom fülrepeszítő sikításukat.

* * *

A napközben túlélt stresszhelyzetek sorozatai utáni felnőtt-létem viharos, éber éjszakai egy-egy pillanatnyi alvásmenedékében sincs sok köszönet.

A mélyálom zűrös tudatzavarában keresem önmagam, honnan jöttem, mit keresek én itt, merre menjek, ki vagyok?

Válasz helyett ilyenkor régenvolt vagy kitalált emberek sorsát élem át újra: összekeveredve.

Néha rabszolgaként szűkülve, máskor kormányzóként szónokolva.

Egyszer egy csillagtenger nélküli rendszer vasálarcos tengernagyaként leszek egy apró bolygó első embere.

Elődömhöz hasonlóan mindent megfontolok, mindent meggondolok, amikor a birodalmi fegyverek segítségével leverem a köztársaságot, gazdag szókincsű klónjaim véres bosszút állnak a bíbor csöcseléken.

Amikor berepülök – fehér fantomhajómon – a bűnös fővárosba, tudom, hogy egy megcsonkított, elszigetelt, magányos népet kell a mennyekbe eljuttatnom.

Ez kéttrilógiányi uralkodás után majdnem tökéletesen sikerül is, több mint egymillió honfitársam kerül fel a Paradicsommátrixba modern, tökéle-

tes fegyverek golyóütötte sebét, fénykardtépte roncsolását követő lélekvádorlásának villámléptű iszonyában.

Példakép lehetek a mindenkori modernkor diktátorai, politikusai, filmrendezői, hadvezérei, történelemtanárai, űrkalandorai, kódlovagjai, rémgyártói, szellemidézői, mozdonyvezetői és műlovarnói előtt is, hisz csodálatosan sikerül a gonosz melletti utolsó csatlósként megállni báblábamon.

Az erő velem volt, míg azt nem mondtam, hogy:

– Nem, nem, soha!

* * *

Amikor megpillantottam az óriás szupernova robbanását, megijedtem, hogy vége a világnak.

Vendéglátóim – űrhajójukból figyelték, vizsgálták a rendkívüli, gyönyörű, de döbbenetes jelenséget – megnyugtattak, hogy nem a jövőt látom, hanem a távoli – talán sejtett – múltat.

A Naprendszer születésekor a szomszédságban, a közeli csillagtengerben – egy kolosszus a végoráit élte. Felfúvódott, mint egy óriási csodalény, egy szeme helyén száz és száz gomolygott, vakított, füstölgött. Bepermetezte a kicsi Nap bolygókezdeményeit, megtermékenyítette őket, hogy elindulhasanak egy olyan úton, ahová milliárd rendszer közül is csak kevés képes eljutni: itt élet teremjen s értelmes lét.

Ha a leendő kék bolygó tudásra éhes törékeny gazdái aztán – egyszer – egyedül érzik magukat a saját rendszerükben, akkor majd el kell, hogy induljanak, távol társakra leljenek, mert bénító a magány.

Bíznak bennünk, hogy néhány röpke évszázad után leleményesek leszünk, megtaláljuk, felkutatjuk, megmentjük őket, magunkat.

Az időutazók – sűrűbb rendszerek fiai – megbocsátóan mosolyogtak rám – miközben a párnám a csupasz padlóra huppant, s feljajdultam álmomban –, mert a világmindenségben a fénysebesség sem állandó, s a földi ember által ismert többszörösét elérve – még a védőkapszulában is – kegyetlen fájdalmat okoz.

* * *

Ha jó, érdekfeszítő, izgalmas – netán megható – könyvet olvastam, az édes álmom pillangójának szárnyérintésében folytatódott az egyszervolt történet, gyakran a regény szerzőjével diskuráltam, vitatkoztam.

Kedves Vergilius Miklós!

Jelentem, hogy őszinte, kegyetlen, a földi pokol – szívet szaggató – bugyrait feltáró regényedet 13 év késéssel elolvastam.

Ez a könyved – többedmagával – már sokszor integetett felém a kisvárosi könyvtár polcáról, de valahogy mindig időrendetlenül választottam életművedből (Apák könyve, Hogy volt, BÁR, A New York-Budapest metró, Jelenleg tizenharmadik a listán, Márkez meg én, Borgisz, Zenga zének, Félnóta).

2005 nyarától vidéki Kolumbuszként járom Veled az emberiség keserű élettengereit, hol reménykedve, hol kiábrándultan, nevetve és sírva, együttérzően vagy káromkodva, s várva: feltűnnek-e végre már az európai Újvilág folyton-folyvást változó partjai.

Tudom, hogy messze (1973-tól) lemaradtam persze hűséges olvasótáborod aktív magjától, de Tőled tudom, hogy a könyvek türelmesek, megvárják az újszülötteket és a későn ébredő vagy lemaradozó felnőtt olvasót.

Minden családba beüt egyszer a ménkü. Van, ahova többször is.

Világháborúk, lágerek, zsarnokok és forradalmak apasztják, monoton hétköznapi koptatják az egyszerű halandókat, s a betegségármádiák özönével szemben sziszifuszi szorgalom a ráktépte orvostudomány.

Felkészítetted, mindarra a szörnyűségre, amire a magányos bolyongó, a csibészkedő elmúlás végső stádiumában belebotolhat a kortársait vesztett, árva lélek.

Pedig kerülöm a halált, nem lehet vele kukoricázni. Ha csak megközelíti az embert, vége a komédiának. Randa végállomás felé kanyarog a kórteremben csendesen szenvedő haldokló; s sápadó, fonnyadó életerejét unatkozva szívja el az elmúlás fekete hercege.

Te kantárszáron vezetted elém megszelídítve e túlvilági prűszkölő paripát, s hagytad, hogy odaátrol üzenetet küldhessen édes őőd, teliszájjal nevetve, kacarászva: 10 év az idő felfoghatatlan, fölényes folyamában ide vagy oda: nem a világ.

Szembenézettél a ki nem mondott gondolataimmal, félelmeimmel.

Lelkiismeret-furdalásom vállaidra vetted, gyávaságomat visszaolvashattam képzelte világod valóságsodrában.

Depressziógyötörte árvaságom segítségikolya elhalkul, elcsendesedik, hisz számíthatok Rád.

Lassacskán világosodik az elmém:

ANYA CSAK EGY VAN

* * *

Mors certa, hora incerta est.

Bármennyire félelmetes: a halál biztos, csak az ideje bizonytalan.

* * *

A dübörgő zaj – a térkutató szondában – elhalkult.
Megérkeztem.

AHOL A VILÁGNAK NINCSEN SZÁJA

Jókai Mór nevezte így *A tengerszemű hölgy* című regényében Tardonát, mert a falubeliek 1849-ben nem árulták el a bujdosó író.

Én 1980 szeptemberében kerültem a Bükk mélyén megbúvó községbe.

Első éves főiskolásként – levelező tagozaton végeztem Egerben a történelem-népművelés szakot – állást kerestem. Az akkori igazgatónő, Lőrincz Zoltánné örült a jelentkezésemnek, mert a 2. osztályosoknál helyettesítették a tanítási órákat, nem volt tanító nénjük erre a csoportra.

Én lettem „az”!

Egy hét után – már kezdtem összebarátkozni a gyerekekkel – kiderült, hogy az egyik felsős tanárnő veszélyeztetett terhes, hosszabb ideig táppénzen lesz, így megint fordult egyet sorsom szekerének a rúdja.

Képesítés nélküli nevelőként magyar nyelvet és irodalmat, történelmet valamint testnevelést tanítottam.

Tardona egyébként gyermekkorom mesevilágának is – egykor – gyakori helyszínévé szerezte. Édesapám történeteiben a tardonai erdőben élt Mackó Misi, akivel csodás, izgalmas kalandokat élhettem át. A szűk, sötét rengetegben sok-sok titok lappangott. Bár kíváncsi voltam mackóm hősteteinek színhelyére, ide csak 20 évesen jutottam el, barangoltam a valóságban is a keskeny ösvényeken.

1974. május 14-én már találkoztam (14 évesen) tardonai iskolásokkal. Egy régi naplóm lapozgatva villant elem egy úttörő diákolimpia megyei röplabdamerkőzésnek rövid összefoglalója: Kun Béla – Tardona 2-0.

A Jókai Mór Általános Iskolában eltöltött 19 évem emlékképei nagyrészt örömteliek, sikeresek, megborzongatóak. (Itt arra az „áramlatélményre” gondolok, amit akkor érez az ember, amikor boldog.)

Talán mindez a gyerekkori mesék folytatásának tűnik, vagy az elmúlt 8 esztendő mindent megszépítő múltfelejtésének.

De az biztos, hogy ebben a kis bükki faluban rengeteg szeretetet, ember-séget, segítséget, tiszteletet kaptam.

Ugy éreztem, itt megbecsülnek, szükség van rám, elismerik, értékelik a munkámat.

A tanítási órák – ezrein – kívül sokat együtt voltam a tanítványaimmal. Együtt fociztunk, sakkoztunk, asztaliteniszeztünk, kézilabdáztunk, kirándultunk. Készültünk tanulmányi versenyekre, iskolai műsorokra, farsangokra, községi rendezvényekre.

Visszasírom – hű, de maradi vagyok (?) – az akkori úttörőélet kínálta meg-számlálhatatlan lehetőségeit: programokat, táborozásokat.

A tardonaiaknak köszönhetem, hogy megismerhettem a Bükk szépségeit: a híres „köveket” (Látó-kő, Örvénykő, Buzgó-kő), a dédesi Várhegy (és Kis-vár) meredeken megmászható szikláit, a szentléleki pálos kolostor régmúlta emlékeztető, tiszteletet ébresztő falait, díszesen faragott oszlopait.

A jéghideg, kristálytiszt források, patakok vizének ízét; a sűrű, sötét bükk- és tölgyerdők közötti séták szem- és léleknyugtató érzését.

Köszönöm, hogy megleshettem az apró erdei pelék artistamutatványait a fák ágai között, a köveken sütkérező szalamandrák fenségességét.

Hét gyermekcsapatnak lehettem – a közel ötödévszázad alatt – az osztályfőnöke.

Volt olyan év, amikor a ballagó 8. osztályt – itt nem voltak párhuzamos osztályok, minden évfolyamból 1-1 indult – vezettem, s vele egyszerre a 4. osztály óráinak nagy részét is én tartottam. A váltótanítás miatt (délelőtt/délután) – akkoriban 8 osztályra 4 terem „jutott” – reggeltől estig tanítottam, nem volt értelme hazautaznom Barcikára, ott ágyazott meg a takarító néni nekem a tanáriban. Összetolt székeken aludtam, de valahogy nem volt gondom az alvással.

Mihály Pista bácsi (tanárkollégám) és családja is gyakran szívesen látott vacsorára, vendégszeretetük ma is példaként áll előttem.

Osztálytalálkozókra még vissza-, visszalátogatok Tardonára.

Volt tanítványaim beszámolnak ekkor arról, hogy mi történt velük az az-óta eltelt időben.

Örülök a sikereiknek, biztatom őket, tervezzenek, vállalkozzanak bátran: előttük az élet!

Elmerengünk a múlt foszlányain: ők minden apró együtt töltött percre, órára jobban emlékeznek, mint én.

Érdekes, hogy aki talán neheztelhetne rám – mert nem igazán fényes osztályzatokat kapott tőlem – örömmel megismer – tud viselkedni (?) –, köszöni az akkori „nyesegítéseket”.

Persze néha a fordítottja is előfordul: az haragszik rám, akinek – emlékeim szerint – sokat segítettem, kitűnő jegyeket írtam a bizonyítványába.

Az intézmény *Lovas Albert* irányítása alatt szépen fejlődött a 80-as, 90-es években.

Az olajkályhákat felváltotta a központi fűtés, a 4 tanterem napközivel, konyhával, könyvtárral bővült.

A „tiszti telep” (egykori honvédségi lakótelep) első emeleti lakásaiból 4 új, korszerűen felszerelt tantermet és kiszolgáló helyiségeket alakítottak ki (sajnos csak tiszavirág-életűen), így megszűnhetett a váltótanítás.

Az itt tanulók (és a falubeli fiatalok) bitumenes kézilabdapályán sportolhatnak, tágas, gondozott udvar, gyönyörű fenyő- és nyírfák között: szép környezetben pihenhetnek, lazíthatnak a diákok, pedagógusok az órák közötti szünetekben, a tanítás után.

2005 nyarán, amikor legutóbb itt jártam, szomorúan láttam, hogy a 4 régi „nagy” tantermet falakkal megfelezték az iskolában. Minden évfolyam visszakерült az 1960 táján épült főépületbe, 8 miniteremben folyik napjainkban a tanítás.

Kevés a gyerek, féltő, hogy az ellehetetlenítő körülmények az iskola végóráit számlálják

„Egy nyáron, egy ősszel, egy télen bujdosam én ezekben az erdőkben, üldöztette a hatalomnak. [...] Tudta mindenki, hogy bujdosó vagyok; senki sem árult el. A falut Tardonának hívták...”

(Jókai Mór: A barátfalvi lévita – Unikornis Kiadó, 1993. -- 314. oldal)

EGY PINGPONGASZTAL PUSZTULÁSA

A hetvenes évek elején születtem, ekkor betonozták 4 vaslábam fölé az asztallapot kőkeményre az építőmesterek. A Kun Béla Általános Iskola előtti játszótéren feszítettem büszkén egy bitumenes – 5 X 4 méteres –, kicsit lejtős terület közepén.

Sokan megfordultak a közelemben: játszottak rajtam 21-es, majd 11 győztes pontig tartó szettekkel. Akadtak, akik nem rendeltetésszerűen használtak: üldögéltek rajtam magányosan vagy csapatostul; nagy, műanyag labdákat dobáltak vashálóm felett. Kisfiúk modellkocsikat tologattak autópályának használva betontestemet. De az sem bántott, ha homokot szórtak

rám, s pici gyerkőcök hegyeket, völgyeket mintáztak képzeletük kifogyhatatlan játékaiként.

Vagány városi (sokszoros) diákolimpiai bajnokok ütötték rajtam a kauszklabdát ficseri tavaszokon, napfényes nyarakon, ködfátyolos őszyön át, néha még a zimankós télben is.

Csak a szél ne fújjon, mert akkor vicces perceknek nézhetek elébe!

Ősz hajú papák is hajladoztak, izzadva az asztalitenisz-csaták során, biztatva az apró unokákat, hogy az ügyesség megszerzése: bizony gyakorlás, kitartás kérdése.

Bosszantott, ha sörösüvegekkel dobáltak, vagy ha rámlötytintettek – borostás alakok – néhány kortyvit kerítésszagatójukból, netán cigarettacsikkeket nyomtak el sarkaimon.

Forgózó – körbe-körbefutó – játszadozó diákok fiatal jókedve feledtettem velem, hogy múltak az évek, és esőáztatta, hófűtta, napporította idők öregítenek.

A rendszerváltó idők hozadékaként az általános iskola neve megváltozott, a közelemben büfé-fagyizó épült, s a viharos esőket követő égszakadások kivájták, egyre mélyülő patakmederré alakították a közelemben haladó gyalogutat.

A szomorúfűzfák törzse is vastagabbá vált: évtizedek jöttek, mentek.

A fagy vékony vonalakat repesztett belém, ezek egyre szélesedtek, lyukak tátongtak rajtam, s eljött az a nap is, amikor már komolyan kellett vennem a rongálókat.

Vashálóm a város asztalai között egyedüli módon állja még a sarat, de hátamból már egyre több darabot törtek le, és most – 2006 végén – eljött az a számomra szomorú idő, a természet- és emberi rombolás visszafordíthatatlanná vált: széttöredezik betontetőm, itt a vég...

Vajon a pingpongasztalok reménykedhetnek-e a feltámadásban?

Kazincharcika, 2006. december 16.

A KÖNYVEK TÜRELMESEK

ALCÍM: KAZINCBARCIKA AZ IRODALOMBAN

A legutóbbi könyvtárbúvárkodásom különösre sikeredett.

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök látogatása miatt fémkereső-kapun keresztül juthattam be az Egressybe, ahol 10-15 civil ruhás biztonsági ember sürgött-forgott, fülükben pici (hatset communicator) hallókészülékkel.

A könyvtárban dolgozó hölgyek a műközpont büféje előtt ácsorogtak. Nem mehettünk fel a könyvek birodalmába, mivel bombakereső kutyával vizsgálták át a helyiséget.

Egy nagytetű, félelmetes fogsorú farkaskutyára vártam, hogy majd csak lecammog a lépcsőkön, de egy pici, szürkésfehér, izgatott foxi ugrándozott, szaglászott körül mindent, a földön álló cserepes virágoknál mókásakat tüszentgetve.

Végre felmehtünk, s a 3 hétre való szokásos 4 könyvet keresve a könyvespolcok között: kóricálhattam, bóklázhattam...

Az e heti találatok:

Az erő örökösei (Star Wars); Faludy György: Pokolbéli víg napjaim; Vámos Miklós: Márkez meg én; Farkasházy Tivadar: Mitisír a hogyszívják?

A legvékonyabb könyvvel kezdtem a sort (Mitisír...), mivel a munkás hét-köznapiokban kevés időm jut a könyvolvasásra.

Farkasházy (1988-as) rövid, humoreszkjeinek többsége ismerős volt a Magyar Rádió kabaréműsoraiból, némelyiket már szinte fejből tudtam, annyiszor hallottam (Államfői látogatás, A dunaújvárosi rém, A kegyetlen színház, Karmesterverseny, Foglalkozása: kortárs és persze a sok-sok Mitisír...). Aranyosak, időtállóak.

A kismalakú (csupán 151 oldalas) könyvecske 6. oldalán (Érdemes-e könyvet írni?) ezt találtam:

„Átpártoltam a szakkönyvekhez. Azok mégiscsak változatosabbak! Csak néhány legféltettebb kincseim közül:

A kismamák jogai

Épületvédelem az alagútépítés káros hatásai ellen

A Heves megyei fogyasztási szövetkezetek története

Mindennapi ügyeink a tanácsházán

Kazincbarcika földrajza”

Egy másik mininovellában (Egy jellemszínész keserveiből) a 107. oldalon ez olvasható:

„Még az a szerencse, hogy a történelem viharai e szerepkörön belül is biztosítottak valamelyes változatosságot. A felszabadulás után, a krónikus

lóhiány következtében Déryné szekerét toltam, diadalmas hadjáratunkat hí-zott libák és kacsák csontjai szegélyezték. Ezen a turnén – melynek főbb ál-lomásait, a cibakházi III. Richárdot, a mezőtúri Biberachot és a kazincbar-cikai Jágót azóta is a magyar színjátszás legékesebb gyöngyszemei között tartják nyilván – sikerült annyira elhíznom, hogy felfigyelt rám a filmszak-ma.. Vastag havannákat szíva szipolyoztam a proletariátust és szelvényeket vagdostam.”

Az idézett részletekből – talán – nem derül ki, de kisvárosunkat nem a fel-magasztalás céljából szerepelteti művében a Hócipő (egykori) főszerkesztő-je, hanem inkább furcsán hosszú neve s bizonyára jelentéktelensége miatt.

Vagyis – rajtunk kívül – a kutyát nem érdekli Kazincbarcika földrajza, és ki tartja számon, ki figyel fel a kazincbarcikai Jágóra?!

Kicsiségünk tett tehát híressé minket.

Köszönjük, Tivi bácsi, hogy akkor ránk gondoltál! Hisz 100-nál is több városa volt akkoriban Magyarországnak. (Ma tudja valaki, hogy hol tart a szám? Internetes oldalakon 195-ről és 237-ről egyaránt olvastam!?)

Végezetül: ajánlom e kötetet minden kazincbarcikainak (is)!

A magam részéről egy cseppet sem haragszom Farkasházyra ironikus csipkelődése miatt, remélem, ő sem, hogy a megjelenése után csak 18 évvel később olvastam el a könyvét!

A könyvek türelmesek ...

2006. szeptember 16.

KOMPETENCIA KIRÁLYKISASSZONY

Nemrég fejeztem be egy 120 órás intenzív továbbképzést, ami „Az átmenet megkönnyítése 5-6. osztályban tanítók számára” címet viselte.

Mivel a PISA-jelentések a magyar diákok katasztrofális szövegértési teljesítményét tárták fel, – én egyébként magyartanárként szűkebb pátriámban (egyelőre) nem ezt tapasztaltam – ezért 2011-től a tanulók heti óraszámának – 5-6. osztályban – 25-50 %-a (5-11 óra) *nem szakrendszerű* lesz.

Ez azt jelenti, hogy ezekben az évfolyamokban a fenti órátípusokat tanítók taníthatják, illetve azok a tanárok, akik egy 120 órás tanfolyamot elvégeztek.

A változások – a tervek szerint – már 2008. szeptember 1-jétől elkezdődnek.

A 4 hónap (2007. január-május) alatt az általam elsajátított ismeretanyag, módszertani útmutató, cselekvésbe (játékok, csoportmunkák) ágyazott fejlesztés még üledőben van, de annyi már bizonyossá vált számomra, hogy hamarosan erőteljes szemléletváltást követelnek meg az oktatási folyamatban résztvevőktől.

Az ismeretközpontú elv helyett a kompetencia-alapút léptetik előbbre.

A fenti kulcsszó annyiszor vissza-visszatért a „fejtagítás” ideje alatt, hogy társaimmal már csak Kompetencia királykisasszonyként emlegettük kedvesével, Differenciálás herceggel egyetemben.

A kompetencia (leegyszerűsítve): az ismeret, a hozzáállás (attitűd) és a KÉPESSÉG.

Az utóbbi fejlesztését tartják elsőrendűnek:

1. A GYERMEK a központ, nem a tudásanyag milyensége, mennyisége.

Egyénre szabott az oktatás.

2. Rövid, érthető, meseszerű történeteket dolgoz fel, egyszerű – életszerű – feladatokat alkalmaz.
3. Folyamatos, összehangolt, játékos.
4. Nem alapműveltséget ad.
5. A tanár nem tanít – a hagyományos értelemben –, hanem facilitátor: közvetítő, szervező, segítő -- hiteles személy.

Mindez nagyfokú kooperációt kíván a tanárok, tanulók, szülők, külső segítők között.

Arató Gergely – oktatási államtitkár – szerint ezzel a változtatással elérhetővé válik, hogy „minden diák képes legyen arra, hogy önállóan tanuljon...”.

A kisördög azért ott bujkál bennem, hogy akiket a tanítók 4 év alatt nem tudtak megtanítani írni, olvasni, számolni, azokat én 2 év alatt – jóval kevesebb óraszámban – képes leszek?!

Az olimpiai játékok jelszavait: *citius, altius, fortius* (gyorsabban, magasabban, erősebben) átültetve a – nem is távoli jövőben – az oktatásban „fordítva” kell majd – szerintem – alkalmazni:

Lassabban, kevesebbet, (gyengéden), de alaposabban!

Minden törvény annyit ér, amennyit megvalósítanak, végrehajtanak, alkalmaznak belőle.

II. József – felvilágosult – rendeletei a magyar nemesség ellenálló „bástyái”(vármegyék) alatt porba hullottak: nem hajtották végre őket, sutba dobták, késleltették, elszabotálták.

Az 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról idevágó paragrafusai vajon milyen sorsra jutnak?

Látszatváltozásokat vagy mélyreható, alapvető megújulást eredményeznek egykor?

Ahogy az oktatási intézmények túlélési stratégiáját elnézem – persze belülről: a fortyogó üstből – jelenleg nem a szemléletváltás a legégetőbb probléma.

A tanfolyam zárásakor – a tréningjellegből következően – a körben ülők üzenhettek búcsúzóul egymásnak, az előadóknak, – akár önmaguknak is – egy-egy gondolatot.

Az enyém ez volt:

„Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!”

QUO VADIS = HOVÁ MÉSZ?

„– Haza –, ez a fogalom, így, milyen idegen volt eddig nekem – nem mintha nem szerettem volna ezt a földet, ahol csak szenvedés jutott a magunkfajtájú embernek. Beszélj magyarul, értsd meg az itteni dolgozókat, szenvedőket. Szeresd a várost a lapuló koldusokkal, és a nappal is bátor betörőkkel, korunk képe ez itt csak úgy, mint másutt. [...]

Vak világ: quo vadis?

Árulója volt az ember önmagának, mikor elfelejtette megőrizni hitét és szocialista meggyőződését, kis reformokért, fürdőszobáért, kalácsért feláldozta.

Ízlik-e a kalács? A bor, a hús? Kell-e művészet, a „csokoládé”!

A pillanatnyi gyönyörűség? Ó milyen is az ember. Milyen is vagyok én magam?”

Vajon ki írta a fenti sorokat? Mikor, hol és miért?

A – szerintem – ma is meglepően aktuális gondolatokat Szántó Judit vetette papírra Budapesten 1939. január 12-én.

Naplójára és Visszaemlékezésére Vámos Miklós hívta fel a figyelmemet az Élet és Irodalom 50. évfolyamának 28. számában (Ő és a nők – az Írhatnám polgár sorozatban).

Bár Vámos szerint József Attila – ha megérte volna – dühöngene élettársa kötetén, talán még darabokra is szaggatná – persze inkább az intim témák tabuinak kitergetése miatt –, számomra tanulságos volt a szenvedélyes múltbanézés, az őszinte kitérülködés.

Elgondolkodtam, számít-e a haza valamit is MA a 21. századi globalizáció összehamisított forgatagában szédülő honpolgárnak?! Kinek kebelén kenyere, hátán van a háza: elmehet, amerre csak akar!

Mégis itt maradunk – mi rendszertől függetlenül robotoló milliók –, nem mozdulunk, várjuk sorsunk csendes beletörődéssel.

Fog a föld, az anyaföld, és nem ereszt! Nyelvünk foglyai is vagyunk – a legnehezebben tanulható a világon – a szlávok, a latinok, a germánok tengerében...

Kis ország, kis hazugságokkal, kis reformokkal, kis lázadásokkal, nagyra-vágyó vezérekkel.

Síró öregekkel sopánkodom, kik a 300 Ft-os orvosi vizitdíjat is csak segélyből tudják kifizetni, ha pedig kórházba kell befeküdniük egy egyszerű ki-

vizsgálásra, az már felér egy katasztrófával, mert kórházi napidíjra már nem telik az alamizsna nyugdíjból.

„... kuncog a krajcár: ennyiért
dolgoztál, nem épp semmiért.”

Az adórendszeres megszorításokat a torkomra fonódó fináncujjaktól alig látom tisztán, de sebj, a médiaóceánban megfürödve sóvárgóan fürkészhetem, hogy Anettka az ürbe készül, a pornósztárokkal mi történik a héten, s Győzike, a kisemberek példakép milliomosa éppen merre kószál a nagyvilágban.

Tészkós csokoládét majszolhatok, a spáros kalács foszlós, mint a penymarketes, és a lidlis bor meg a korás sör az aztán az igazi!

Ha nincs pénzem, sebj: kapok kölcsönt döggivel; csak úgy dől a lé: ersztés, cibés, emenbés, ótépes, káendhás vagy raiffansenes – egyremegy: minden bankár rajtam akar segíteni.

Még hogy mocskok, rendtelenség, netán bizonytalanság, félelem, megtévelyedés, terror, gonoszság, sápszedés vagy megtévesztés, pofátlan hazugságok özöne zúdul a világból ránk?!

Ki lát manapság lapuló koldusokat vagy nappal is bátor betörőket, esetleg a hatalmukkal visszaélő, bűnbeeső, erőszakoskodó rendőröket, megtévedt közhivatalnokokat, kiváltságokban tobzódó – vizet prédikáló – fényesnyelvű politikusokat?

Ki vádaskodik, uszít ordas eszmék újbóli megjelenésétől megmámorosodva?!

Én aztán nem!

Szót sem emelek – keressem a bajt – a bezárt kórházak elbocsátott orvosaiért, ápolónőiért!

Összevont óvodák, iskolák kirügott, megalázott pedagógusairól sem írok semmit, mert még magam is gogolorrú, felesleges tanerővé válhatok!

Szót sem ejtek rákbakkergetett emberekről, öngyilkos tanítónékről, kiket az érthetetlen „körülmenyek” tettek azzá!

Beletörődve, sőt lelkesedve a gázáremelésért azért megkérdem:

– A szocializmus, a kommunizmus eszméiben hívók hol találják a Panasz-könyvet, mert Marx úr és Lenin bácsi – Kádár apánkról már nem is beszélve – nem ezt ígérték anno, s a jelenleg baloldalinak nevezett főpárt ideológiai identitálásában, váteszi terveiben egy jószáglású vadászeb sem ismeri ki magát!

* * *

A római fogságból megszökött Péter apostol találkozik a vele szembejövő Krisztussal, s megkérdezi tőle:

– Quo vadis?

Jézus válasza:

– Rómába, hogy másodszor is keresztre feszítsenek!

VÉDEKEZŐ ANYANYELV

Van úgy, hogy az ember megvesz egy könyvet, majd úgy gondolja, ráér később is elolvasni. Napi-, hetilapok hírei, vitacikkei, tanulmányai; más regények, verseskötetek terelik el a feledékeny olvasó figyelmét arról a bizonyos – a könyvesbolt polcáról régen leemelt – műről.

Így jártam én is a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága által 1997-ben kiadott Védekező anyanyelv című kötettel.

A *Beke György* által összegyűjtött kézikönyv kiváló nyelvészekkel, írókkal készült interjúkban foglalkozik azokkal a tudnivalókkal, amelyeket minden anyanyelvét jól ismerő fiatalnak és idősebbnek hasznos tudni és alkalmazni.

A mű három részből áll:

1. *Beszélgetések a nyelvről, kultúráról (9 – 114. oldal)*
2. *Szavak hőfoka Erdélyben (115 – 146. oldal)*
3. *Nemzet és nyelv (147 – 174. oldal)*

Az első fejezet keretbe foglalt beszélgetései (12) közül nekem a *Kuszálík Piroksa* kolozsvári professzorasszonnyal, a *Bánffy György* színművésszel és a *Grétsy László* nyelvészszel készültek tetszetek a legjobban.

Az általam kiválasztott riportokban többek között a magyar nyelv tanításának – jelenleg is – időszerű kérdéseiről volt szó:

- A, Fontos a tanulók öntevékenységre való építés – az *aktivizálódás* elve – , és az egyénre szabott oktatás – *indivizualizálás* – arányos, dialektikus egysége.
- B, A tantervek, pedagógiai és egyéb programok mennyiségi előírásaihoz való merév ragaszkodás (görcsös tanítás), valamint a fenti dokumentumokat vezérlő kalauzként való alkalmazás ellentétéről olvashattam.

A professzorasszony alábbi véleményével is messzemenően egyetérték:
„Ne feledjük el, hogy a nyelvtanítás egyben jellemfejlesztés is, az anyanyelv és a nemzeti irodalom a megtartó öntudat kiapadhatatlan forrása.” (1974)

C, Bánffy György kiáltó panaszszava: „Iszapáradat borítja el nyelvünket” (1996) tíz évvel később is szélmalomharcban bukdácsoló anyanyelvvédők jelszavává válhat.

D, Grétsy László a *Magyar Rádió* nyelvművelő programjairól nyújt áttekintést: *Halász Gyula* (1920-as, 30-as évek), *Zsirai Miklós* (1947 – 1951), *Lőrincze Lajos* (1952 – 1992) tevékenységéről, a Magyarán szólva, a Beszélni nehéz, a Tetten ért szavak emlékezetes műsorairól. A Magyar Televízióban sikeres Álljunk meg egy szóra! humorral is bőven átszótt adásainak hatása is lemérhető volt a nézők levéláradatában, kérdéseiben.

E, Megismerkedhetünk az *Anyanyelvűpolók Szövetsége* 1989-es indulásával – a ma is létező szervezet –, tevékenységével, hazai és nemzetközi kapcsolataival, az *Édes Anyanyelvünk* folyóirat céljaival, felépítésével.

Az írásokat áthatja a közös európai jövőbe igyekvésünk akkori (XX. század végi) láza, s az is, hogy gondolkodásunk, műveltségünk, szándékaink, kérdéseink csak a helyesen, szépen beszélt, írt anyanyelv alapján képzelhető el.

„... Európa egy önértékeivel tisztában lévő, azokat nagyra tartó, határozott értékrenddel bíró országot fogad szívesen tagjai sorába, hiszen ettől várhatja mind gazdasági, mint kulturális, mind tudományos téren az Európa más tájain meg nem születethető, létre nem hozható értékek megismerését, sőt birtoklását.” (Bánffy György)

A csatlakozás politikai része már megvalósult, a gazdasági folyamatban van. Nyelvünkben azonban egyre több az idegen szó, az üzleti élet elangolosodik, az angolszász „nyelvi imperializmus” jelensége behatol mindennapjainkba, de ...

„... Európa közepén, indoeurópai népek és nyelvek gyűrűjében is meg tudjuk őrizni a több, mint egy évezrede itt élő, s a világnak már eddig is tengernyi értéket teremtő, létrehozó magyarság nemzeti és nyelvi sajátosságait, önállóságát.” (Grétsy László)

Ebben bízva, s gondolkodva indulok a könyvszekrényemhez, hogy – az erdők mélyén megbúvó, elfelejtett patakokhoz hasonlóan – felfedezzek egy újabb könyvet, ami megtaníthat arra, hogy a múltban rátaláljak a jelen gondjaira választ sugárzó sorokra; s megbocsátóan mosolygó, reménykeltő üzenetéből erőt meríthessek!!!

AZ ÉJSZAKA HANGJAI

A fényes nap alatt elvégzett eredményes, izzasztó munka után jöhet a jól megérdemelt jutalom: az éjszakai nyugodalmas alvás.

Pihepuha párnán hajcsikázni és leheletvékony pléd alatt – ja, a globális felmelegedés miatt a trópusi nappalok után gőzölögnek a panelfalak – szenderegni: ez a fáradt test minden vágya.

Vannak azonban egy páran, akik ezt nem egészen így gondolják.

Számukra a 22. 00 óra utáni csillagfényes este az önmegvalósítás, a dári-dózás és a hejehujázás időszaka.

Csapatostul járnak – napközben láthatatlanok (Vajon hol húzzák meg magukat?) – életkoruk 10-en felüli, de 20-on aluli. A létszámuk szintén.

Másnap hajnalra cigarattacsikkek, szétlapított sörösdobozok, üres borosüvegek, pálinkás flakák s használt injekciós tűk maradnak szétszórva utánuk a játszótéren, és sok-sok óra elvett nyugalom más halandók éjszakai pihenéséből.

A minap is hajnali fél 4-ig tartott a hangulatos ordibálással, pityeri handabandázással, visszafogott – dülöngélő – kergetőzéssel, apró csörtetésekkel fűszerezett játszótéri bál.

A bokrok alja néha meg-meglibbent, apró csorgások sziszegését, kéjes nyögések hangjaival keverte a hajnali, óvatosan sétálgató szájtáti szél.

Szerencsére a suhancok néha-néha el-elcsendesedtek.

Ilyenkor kitűnően hallatszottak a strand és a régi piac környékén rendezett holdfényalatti gyorsulási versenyen résztvevőinek bátor, önfeledt turbóztatásai.

Fel-feldörrentek az autók motorjai, csikorogtak a fékek, süvítettek, dobantak a vadiúj motorok, még a távolból is tisztán hallatszott a drága gépek fékevesztett ugatása.

Lázár Ervin mesenovelláitól eltérően kisvárosunkban sehol egy rentona, sehol egy kadőr!

Egy magányos tücsökciripelés hangjára rákontrázott egy macskabagoly – nyikorgást utánzó – monoton vijjogása, de a prímet visszavették a csujogató csövesek.

Mígnem az egyik szomszédos ház erkélyéről egyszer csak hivatlanul megszólalt egy sztentori hang:

– Srácok! Aludni szeretnénk!

Vajon a morc illetőt megdobálták az éj szabad csavargói, vagy csak káromkodtak a hang irányába, esetleg – belátva polgárpukkasztó csendbontásukat – óvatosan félrehúzódtak?!

A befejezést a kedves olvasó fantáziájára bízom...

2007. június 09.

* * *

Akkor még nem tudtam, hogy ezek a – 40 Celsius-fok feletti hőmérséklettel megáldott – napok milyen csendesek, nyugalmasak a Kasza Fesztivál ordító, dübörgő, ólomlábakon poroszkáló esti óráihoz képest.

MOZAIKKÉPEK 2006-ból

BARCIKAI (augusztusi) ANZIKSZ

LIGET

2006. 08. 01.

Éltem, míg el nem pusztítottak sivító fűrészek. Árnyékot adtam a megfáradt irinyis diákoknak, szerelmes pároknak, perzselő melegben is friss levegőt sóhajtottam a portól fulladóknak, zöldellő színben pompáztam szemek bogarában, nyugtattam a fáradt idegeket, épen, egészségesen: mégis meggyilkoltak. Az út szélén megmaradt egy-két társunk árva tanúnak! Mi épül vizet kereső, messzenyúló, fájdalomtól sikoltó gyökereink fölé??? Valószínűleg a pénzkiöltés újabb színpompás háza.

Ha elfogyunk, városlakó, te következel!!!

CSEND

2006. 08. 05.

Meglepő esemény zavarta meg a Halál Kaszája Napok nyári rendezvénysozozatot. A város lakói nem hittek a fülüknek, amikor szombaton hajnali fél 3-tól a Csend együttes hang- és zajnélküli koncertjét nem hallották. Többen felzaklatott állapotban a Vulgármesteri Hivatal üzenetrögzítőjére, míg mások a Trendőrség ügyeletére telefonáltak. Ez a tűrhetetlen csend megzavarta a polgárok éjszakai nyugodalmas pihenését, akik megszokták már a sakál-, farkas- és oroszlánüvöltéseket a nagy nyári éccakában. Az elvonási tünetek okozta mellékhatások enyhítésére többen bömböltetni kezdtek otthon valamit vagy valakit. Az ügy kivizsgálása folyamatban.

Ma este – reméljük –, már semmi sem zavarja meg a vadállati ordításokban bővelkedő koncerteket. Éljen a KASZA!!!

A könyvtárból hazafelé tartva vidám nevetgélés, sikongatás ütötte meg a fületem.

A délutáni melegben a városlakók többsége ki sem mozdult otthonról, és akik – kevesen – az utcákat rótták valamilyen okból kifolyólag – ha tehették –, a hűvösebb, fák, bokrok árnyékoltá helyeket keresték.

Magam is így tettem, s elgondolkodva lépkedtem a Városháza melletti ligetes terület járdáján, amikor – először – meghallottam, majd a növények közül előbukkanva megláttam a fiatal fiúkat. A Fő téri szökőkútban lubickoltak hárman vagy négyen, nevetve spriccelték egymást a hideg – korábban az ég felé törő – vízzel. Fekete klottgatyában, barnán, hancúrozva a hűsítő elemben: látszott milyen jól érzik magukat.

Először arra gondoltam, hogy rájuk kellene szólnom, hogy ezt nem szabad csinálniuk, másszanak ki a betonteknőkből, de aztán nem tettem – talán a kutya meleg, vagy a szokásos fásultságom is közrejátszott ebben az esetben: keressem a bajt (?), így inkább továbbmentem, mint mások is – sokan.

Különben is a romasrácoknak volt igazuk: *szabadnak, vidámnak, tisztának, boldognak* érezhették magukat azokban a percekben, s ezek a kék s szivárványszínű madarak manapság igencsak ritkák errefelé.

ÜGYINTÉZÉS

2006. 08. 23.

8 óra 40 perc: A sorszám elfogyott.

12 óra 15 perc: sorakozó, előttem kb. 20 ember, szépen kettesével, csendben, fegyelmezetten.

12 óra 30 perc: már mögöttem is kb. 20 ember, a sorszámtépés megindul (gombnyomogatás), félszeg izgatottság, enyhe izzadságszag, gyorsan haladó sor. Sorszámom a 132-es, 8-an vannak előttem a személyazonosító igazolvány (állandó), valamint a lakcímet igazoló hatósági igazolvány (brr, ezek a hosszú nevek) készítésénél. A régi SZIG-emnek ugyanis az érvényessége hamarosan lejár. Kellemes hangú hölgy (hangfelvételtől) mondja a behívandó ügyfelek sorszámát, viszonylag tempósan.

12 óra 50 perc: behívnak a 16-os pulthoz, ahol kapok egy csekket, hogy 1500 Ft-ot fizessek be. Csekk-kitöltés, 10 méteres a sor a Postán, majd utána vissza a Városházára.

A hosszú várakozás közben *Vámos Miklós: Jelenleg tizenharmadik a listán* című elbeszéléskötetét olvasva röpi az idő. A 94. oldalon járok a könyvben, amikor újra az én számom következik. (A novellagyűjteményt egyébként szeretettel ajánlom mindenkinek, jókat nevetethet a kedves olvasó a ma is aktuális történeteken.)

Benn az irodában kellemes a levegő (légkondicionálás?), udvarias hangneme, fényképkészítés (borzos haj – pedig a helyiségben lévő tükörben fri-

zuraigazítás –, lehet, hogy éppen ezért...), majd néhány perc alatt kész a papírmunka, s jöhetnek is ki a laccímkarttyával (hétköznapi szóhasználat) és egy adatlappal. A személyi igazolványt postán kapom majd meg.

15 óra 02 perckor – mint ki jól végezte dolgát – indulhattam is haza.

Tipikus történet, sőt szerencsém volt (167 perc), hogy egy nap alatt sikerült elintéznem azt, amit akartam.

Soraraszolás közben egy velem egykorú férfi hosszasan mesélte a maga kálváriáját: ő HARMADIK napja jár itt azért, amiért én (okok: sorszámlafogyás, optikai kábelszakadás, stb.).

Ha valaki mostanában akar bármilyen hivatalos okmányt készíttetni, tudja, hogy mi vár rá!

CSILLAGOK, CSILLAGOK...

2006. 08. 24.

Az NB. II-be száműzött Ferencváros csapatkapitánya, Lipcsei Péter 2006. augusztus 24-én 14 órakor szülővárosában, Kazincbarcikán – hollywoodi mintát követve – márványcsillagot kapott.

A Kazincbarcikai Diákönkormányzatok Egyesületének terve immár megvalósult.

Felavatták az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár előtt a *Barcikai Csillagok* Terét.

A „tér” – őszintén szólva – elég ramaty állapotban van: a bitumen felpúposodott, térképen vidáman, sejtelmesen kanyargó folyókhoz hasonlító rések szabdalják; s a benne lévő sárgásfehér márvány(?)lapok összetöredeztek ...

A tervek szerint minden esztendőben 2-3 csillag odaítéléséről döntenek majd az illetékesek, hely van bőven: sok-sok évre.

Az idei évben – Lipcsei Péteren kívül – Kopcsik Lajos mestercukrász és *Serfőző Sándor* népművelő munkásságának is emléket állítottak.

Mindhárman kiemelkedő életútjukkal példát mutatnak a fiataloknak, minden kazincbarcikainak.

A rendezvényre kevés városlakó jött el (kb. 150 fő), pedig szűkebb hazánk „csillagai” ezt megérdemelték volna.

Jövőre találkozunk többen ugyanitt!

Hogy ki kapjon 2007-ben csillagot?

Én becsületből Takács Istvánra (posztumusz), Kazincbarcika egykori (1968-1989) tanácselnökére szavaznék.

A másik voksom Mezey István festőművésze, akit már egy régi (1994. májusi) Barcikai Históriaiban is A város grafikusaként tisztelték. Ő itt él közöttünk, egyéni stílusú, gyönyörű alkotásaival az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtárban, rendezvényeken, köztereken, tankönyvekben, újságokban, programfüzetekben, plakátokon stb. találkozhatunk.

KI NEVEL A VÉGÉN?

2006. 08. 29.

2006. augusztus 29-én a Kazincbarcika és Vonzáskörzete Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás szervezésében Tanévnyitó Konferenciára került sor a KSK Sportcsarnokában.

Az igencsak találó nevű rendezvényen (gratula a kiötlőjének) közel 700 városi és városkörnyéki pedagógus vett részt.

Csernus doktor, aki előadása első 15 percében elég csapongó, nehezen követhető volt – talán lámpaláz zavarta –, a későbbiekben már meggyőzően taglalta, hogy szerinte milyen pedagógusnak van hitele a diákok előtt.

A tévéműsoraiban kemény, bevállalós pszichiáter most sem tagadta meg önmagát: lehúzta a vizes lepedőt a pedagógus-társadalomról.

Tette mindezt könnyedén, olyan formában, hogy a jelenlévők még nevetni is tudtak, hisz egy-egy leírásban önmagukra ismertek.

A következő két gondolatébresztőre már foghíjas nézőtér előtt került sor, többen elmentek, pedig Dr. Ludányi Ágnes pszichológus által felidézett régi korok pedagógusaitól származó történetek, élethelyzetek: tanulságosak, megfontolandóak voltak.

Egykor egy falusi, kisvárosi tanító számított valakinek a közegében, tekintélye a „hivatalából” fakadt, s ember is kellett, hogy legyen a talpán, elhivatott, hogy hosszú távon is megállja a helyét, bízzanak benne, elfogadják a szülők, a gyerekek.

Ettől a tanévtől kezdve emelkedik a pedagógusok heti kötelező óraszámja 20-ról 22-re, ami a későbbiekben létszámleépítésekhez vezethet.

Nem csoda, hogy két *pszichológus* és egy *pszichiáter* előadásaival indult az új év.

Szegény, szegény, oktatás!

ÜZENŐFÜZET

A HÓCIPŐBEN – a szatirikus kéthetilapban – van egy rovat: az *Üzenőfüzet*.

Itt az olvasók véleményét várják – max. 160 karakter elejéig – a szerkesztőség kérdéseire, s a beérkező tréfás esemesek közül néhányat megjelentetnek.

Pár szösszenetem bekerült a folyóiratba. Jó nevetést, mosolyt, bosszankodást!

- *Mit hozna még az EU tudomására? (2005. 10. 12.)*
- *Vigyázat! A magyarok újra kalandozni kezdtek!*
- *Foglalja össze A Nagy Könyv elődöntőinek veszteseit: Rowling: Harry Potter! (2005. 12. 07.)*
- *A titkok kamrájában a tűz serlegéből kihörpintett bölcsek követől azkabani fogoly lett a Főnix Rendjéből.*
- *Írja meg az újrainduló Győzike-show első adásának szinopszist! (2006. 03. 01.)*
- *Győzike karanténba kerül, mert madárinfluenzás húst látott a Híradóban.*
- *Szövegezze meg a koalíciós szerződést! (2006. 05. 24.)*
- *A kicsi kékek programjából sok tervet megvalósítunk, nehogy a nagy pirosakkal összeolvadjanak a választóik szemében.*
- *Fogalmazza meg Szekeres Imre (honvédelmi miniszter) első napiparancsát! (2006. 06. 21.)*
- *Légvédelemnek: Zsebkendővel inte-gess!*
Tűzértségnek: Fahasábokat gyűjts!
Tankosoknak: Tankolj (sört)!
Gyalogosoknak: Séta az eső-benn ...!
- *Mi lesz Draskovics Tibor első mondata Veres Jánoshoz? (2006. 06. 21.)*
- *Veres már a határ?!*
- *Kedvenc focivébé idézete?! (2006. 07. 05.)*
- *Az volt a 11-es szerencséje, hogy annyira rossz volt, hogy így jó lett. (Hajdú B. Spanyolország – Tunézia 3 : 1)*

- Mi lehet az a fegyvere a szaúdiaknak, amivel fordítani tudnának? (Léderer Ákos a Szaúd Arábia – Ukrajna meccsen)
- *Mit vonna még össze a Volán és a MÁV mellett? (2006. 07. 19.)*
- Elég volna Budapestnek is egy NB. I-es focicsapat, mint Vaduznak! (Az Újpest – Vaduz 0 : 4 után ...)
- *Milyen szobrot hová rakna, hogy balhé legyen belőle?*
- Koppányt a Szent István térre, Görgéyt a Kossuth térre, Kádárt • bárhová !!!
- *Dolgozzon ki új védelmi stratégiát a norvégok ellen! (1 : 4 után) (2006. 09. 13.)*
- Két kapus, hat védő, három védekező középpályás: ezen a felálláson csak meglepődnek.
- *Módosítsa a gyülekezési törvényt! (2006. 11. 08.)*
- A 365 napig tartó demonstrációk esetében a sátorállítás és a környék elmosarasítása kötelező.
- *Mivel és mely részét módosítaná az alkotmánynak? (2006. 11. 08.)*
- Magyarország dualista állam: Narancs- és Szegfűföld, fővárosai: Budapest és Debrecen.
- *Foglalja össze a 2007-es évet! (2007. 01. 03.)*
- Tél: vizitdíj-paródia és társai, tavasz: népszavazás-unalombafulladás, nyár: felzárkózás-kísérlet, ősz: felébredés vagy felkelés.

SZAKÁLLAMTITKÁR

Vasárnap este lefekvéshez készülődtünk a feleségemmel. Ilyenkor keresünk a tévében egy kis beszélgetős műsort, s azon kellemesen elpilledve elalszunk.

Amelyikünk meghallja a másik egyenletes lélegzését, arra testálódik a távkapcsoló, s a felelősség, hogy kikapcsolja a készüléket.

Erre a feladatra persze néha éjfélig sincs jelentkező.

Ezen a bizonyos estén sokáig keresgélünk a csatornák között, míg végül megtaláltuk a megfelelőt.

Két bel ami (= szép férfi) beszélgetett az egyik kereskedelmi adó műsorában. Unalmas, monoton hangjuk megfelelőnek tűnt arra, hogy álomba ringassanak minket. Az egyikről hamarosan kiderült, hogy ő lenne a műsorvezető, bár igencsak nyögvenyelősen beszélt, dadogva kérdezett.

A másik vajon ki lehet?

Tiszta arcú, jólfésült, elegáns fiatalember nézett a messzeségbe a képernyőről, s ügyesen szőtte egymásba a szavakat. Folyamatosan, magabiztosan beszélt, csak a szeme árulta el, hogy nem az igazat halljuk, csak azt, amit velünk el akar hitetni. Túl fiatal még, persze idővel beletanul a tömegátverő álcáros politikába.

Mi bizonyára nagyon fáradtak voltunk, úgyhogy nem keltette fel az érdeklődésünket az, amit mondott. Záporoztak felénk a válogatott szavak, a magas röptű, jól álcázott ígéretések, bizonygatások, de hatás nélkül peregetek le rólunk, egészen addig bódultan bámészkodtunk, amíg fel nem tűnt egy felirat: szakállamtitkár.

Micsoda idióta elnevezés ez, nem gondolnak a magyar nyelv jelentésrétegeire, jelentésárnyalataira!?

Egy kis szóközi szünet + apró ragozás (a szakállam titkára), és máris a hatást fogja az egyszerű polgár!

Ilyen fontos pozíciónak ilyen buta nevet adni!?

Az előző rendszerben miniszterhelyettes volt a titulusuk, de a váltás után ezt az elnevezést lecserélték. Jobbra?!

Már a betűzgetés közben mosolyogtunk, de amikor eljutott a tudatunkig a beosztás – fonákja: arcszörzetem írnoka –, akkor egymástól függetlenül egyszerre felröhögünk.

Az álomvárás azonban erősebbnek bizonyult, s apró kacarászások után meghallottam kedves oldalbordám levegővételén, hogy álomba nevette magát. Úgyhogy vettem a távkapcsolót – ami kettőnk között az ágy közepén pihent –, s egy gombnyomással elvágtam a bizonyára sorsfordító társalgást.

Hamarosan magam is az igazak álmát aludtam.

A történetnek azonban még nincs vége, hajnalban furcsa hangokra ébredtem. Életem társa vihorászott valamin: az éjszaka furcsát álmodott.

A látomás egy napfényes, üvegfalakkal határolt aulába vitte, ahol hamarosan kinyílt egy ajtó.

Farkasházy Tivadar és Trunkó Barnabás – a két híres humorista – lépett ki rajta, s ekkor kis feleségem felkiáltott:

– Jaj, Farkasházy úr! De örülök annak, hogy látom! Ön családunk kedvence!

Tivadar szerényen elmosolyodott, Barna mondani akart valamit, de hirtelen nyikorogva kilibbent egy másik kétszárnyú ajtó is, és a jóképű műsorvezető-páros lépett ki a kockakövekre: Boros Lajos Bocskor Gáborral karöltve.

Bocskor, mint régi ismerőst, barátságosan megölelte – asszonyom álmában – páromat.

A féltékenység zöld szemű szörnye jelezte morcos tudatomban:

– Áhá, ez volt az oka az örömnnek, a hangos hangadásnak – de nem, tévedtem...

Hová került kedvesem, mi lehetett ez a hely, ahol a fenti hírességekkel összefutott?

Talán Kabarécsüörtök, Heti Hetes, netán Bumerángthelvetel, vagy Hóci-pó sajtótájékoztató, esetleg kitüntetés-, díjátadás?

...és akkor – ott az álompillangó világában – megjelent a bőbeszédű, jólöltözött szakállamtitkár...

Rajta nevetett drágaságom, így a kör bezárulhatott!

REFORM A BALATONNÁL

2008-ban az iskolák és a kórházak megreformálása után a Balaton sem kerülhette el a sorsát.

A magyar tengernél is alkalmazni kezdték az Ésszerűsítési Minisztérium szakemberei a már máshol jól megismert, bevált megszorításokat.

Minek egy tónak két part?

Egy északi meg egy déli.

Az egyik oldalon a sok kis, apró strand gazdaságtalanul működik, hisz ott hirtelen mélyül – a ráadásul hidegebb – víz.

Elég lesz az egyik – mondjuk Péstről nézve a bal oldalon lévő: déli – partszakaszt megtartani, ahol hosszan sekélyes a kellemesen meleg víz, s meszszebbre be lehet menniük a habokba az itt fürdőzőknek.

A racionalizálás következő szakaszában holland minta alapján kékcáákat telepítettek a Balatonba.

Ezek viszont tengervízhez szoktak, úgyhogy sósítani kellett az édesvizet.

Először csak a nyíltvízi medencéjük lett tengeresítve, de aztán célravezetőnek tűnt az egész tavat elsózni.

A nemzetközi gazdasági versenyhelyzet egyre jobban fokozódott, ehhez is alkalmazkodnunk kellett.

Vetélytársaink, szomszédaink egyre inkább kenterbe vertek minket.

A tavaikban nílusi krokodilokat felvonultató lengyelek mellett szégyenkezünk már azon is, hogy a szlovákok delfinekkel, a románok tengeri tehenekkel, a Baltikum-béliek fókákkal hagytak faképnél bennünket.

A cápák megjelenése azonban jótékonyan hatott a Balatonban úszkálgató emberekre, hisz – miközben azok a ragadozók elöl menekültek – érezték, hogy a sós vízben könnyebbé válik a testük. Főleg deréktól lefelé...

Sajnos az édesvízi halak nem méltányolták az átalakítók nemes szándékait, s kipusztultak: egyrészt a sós víztől, másrészt a nagyétkű cápák fogazatától.

A tengeri farkasok viszont bőségesen elszaporodtak, így fürödni már egyáltalán nem lehetett a csodaszép mélykék vízben, viszont nagyszabású cápa- vadászatokat rendezhettek a jachttulajdonosok az országvezetőknek.

A cápák vesztét a holland minta elvetése okozta.

Az Ésszerűsítési Minisztériumba ugyanis fejcserés támadás következettben – ez azt jelenti, hogy: minden miniszter talpon maradt a kormányban, csak megkapott egy másik tárcát – új elvpolgártárs került, aki az amerikai mintát preferálta.

Ő a cetekre esküdött.

Költségeket nem kímélve – hisz a megszorításoknak csak így van értelmük – hozattak egy bálnapárt az északi-tengerek egyikéből.

Szegény emlősóriásokat nagyon megviselte az utazás, úgyhogy – amikor megérkeztek – nyugtalanul, hatalmas hullámokat vetve fickándoztak a Balaton – közben – cápátlanított vizében.

Ki-, kicsapott a habos víz a megmagasított gátakon keresztül is, s az óriásira duzzadt hullámok – az egypartú tavat – veszélyesen sekélyessé tették.

A Greenpeace világpolgárainak tengeri emlős-védő ügyosztályának aktivistái azonnal Magyarországra siettek. Tiltakozásukat követően a bál-

nákat rögvest – eredeti élőhelyükre – vissza kellett szállítania a magyar kormánynak.

Az egykor csodálatos tó mocsarasodni kezdett, szigetek tömkelege emelkedett ki a bűzös víztócsákból.

Az új választásokon elsöprő fölényrel győzedelmeskedő – egykori ellenzéki – párt nem tehetett mást: lecsapoltatta a posványos mocsarakat.

A néhai Balaton helyén napjainkban egy új, forró sivatag sós homokdűnéi vándorolnak a fel-, feltámadó sirokkóban.

A globális felmelegedés miatt amúgy is megváltozott országban már fel sem tűnik, ha errefelé téved egy-egy tevéken kóválygó karaván vagy burnuszba csavarva rejtőző kis létszámú, de jól felfegyverzett betyárcsapat.

HÁRMAS-FORRÁS

Amikor a magyarok a Kárpát-medencébe érkeztek, akkor az itt élő népek már ismerősként fogadták őket.

A nomád seregek ugyanis évtizedek óta gyakran át- átvonultak szilaj, szellőlábú lovaikon – nyugat felé –, hogy megleckéztessék az elbizakodott németeket.

De most másról volt szó.

Árpád népe nem akart tovább vándorolni, megtelepedni szándékozott.

Társszekerekkel, állatok ezreivel, asszonyokkal, gyerekekkel együtt érkeztek a nagy pusztaságba.

A hét törzs – a kísérőnépekkel kiegészülve – folyamatosan szállta meg a nagyrészt üres, lakatlan területeket.

Ritkán kerültek összeütközésbe az avarok maradványaival, a mogorva morvákcal és más kis létszámú szláv népekkel.

A letelepült földművelők – látván a magyarok harci erejét, hallván korábbi fényes győzelmeikről – behódoltak: békében szerettek volna élni.

A magyarok – a besenyőktől nemrég (Etelközben) elszenvedett vereséget nem feledve – szintén a megegyezést keresték az itt élőkkel.

A Bükk folyó- és patak völgyeibe is fel- fellátogattak a magyarok követői.

Az erdőlakó szlávok tapasztalt vezére, Visnyó, kelletlenül fogadta őket, de megadta mindazt, amit a tisztesség kíván: szomjoltó bort, puha, fehér kenyeret, sült ropogós húst.

Az egyik magyar követ, Kazinc – jó kiállású, éjfekete hajú, mélybarna szemű, deli legény –, hogy hogynem, de beleszerelmesedett egy idő után a vendéglátó törzsfő leányába, Donába.

Nem is csoda, hiszen a napba lehetett nézni, ámbátor Donára nem.

A leány hosszú, szőke haja úgy szállt – az errefelé gyakran fújó – északi, hűvös, didergető szélben, mint az oldott kéve szálai, s ha édes piros eperszájával nevetett, elmosolyodtak még az árvagyerek is.

Kedves, türelmes, szelíd, jóra való teremtés volt.

Neki is megtetszett Kazinc, s bizony-bizony a harmadik látogatás után már – lássatok csodát – kéz a kézben járták a Bükk vadregényes, sűrű erdőjében, s csak az öles szálfák sejtették, hogy miről tereferéltek egymással közben.

Egyikük sem beszélte még jól a másik nyelvét, de a szemek annál többet üzentek szerelmesen a másik szíve felé.

Amikor az ősz Visnyó megtudta a dolgot, haragra gerjedt, s tanácskozássra hívta az övéit.

– Vége a barátkozásnak! Ezekkel a vándorlókkal egykettőre elbánunk! Itt mi vagyunk otthon, ezek a mi fáink, a mi folyóink, a völgyek titkait mi ismerjük! Az ősrendeteg megvéd bennünket. A puszták gyors lábú lovat megállítják a mi hegyeink!

Hiába kérlelte aranyhajú Dona az apját, az öreg hajthatatlan volt.

A magyarokhoz is eljutott a hír, hogy Visnyó vezér földjén mostantól kezdve nem szívesen látott vendégek többé.

Sőt, a nagy főnök sereget gyűjt, bíztatja a többi – a honfoglalóknak már behódolt – népeket is.

A két sereg harcra készen állt egy keskeny patak völgy két oldalán, amikor Visnyó leánya, Dona megjelent.

Apja lova lábai elé vetette magát, s azért könyörgött, hogy ne harcoljanak.

A seregben lévő harcosok megdöbbenve látták, hogy a lány ékessége, gyöngyhaja, többől le volt vágva.

A magyar seregből kivált egy alak, s odavágtatott a szlávokhoz.

Meglátta a kedvesét, és mindent megértett.

A lovas Kazinc volt.

Leugrott barna ménjéről, és felemelte a földről könnyező szerelmét.

Megcsókolta az arcát, pici haját, és tört szláv nyelven arra kérte nagy Visnyót, hogy adja hozzá feleségül Donát.

Szereti, és – ígérte – boldoggá teszi.

Újabb feleséget nem fog a házához hozni: egyedül Dona kell neki.

Így is, tar fejfel is.

A korábban szembenálló harcosok közben elvegyültek, s együtt kiáltozták:

- Éljen tar Dona!
- Kazinc a barátunk!
- Vivát Visnyó vezér!

Az öreg törzsfőnök szemét könny lepte, szíve megenyhült, győzött a békevágy.

Aznap este Donát egy erdei tündér kereste fel:

– Jóságodért – hogy megmentetted sok jó vitéz életét – és önfeláldozásodért – hogy levágtad csodaszép ékességedet: szőke fürtjeidet – cserébe ajándékot adok neked. Gyere velem, mutatok valamit!

Annak a pataknak a forrásához mentek, ahol a magyarok és a szlávok megbékéltek.

A forrás közelében hársfák nyújtózkodtak az égig, ezért is hívták a helybeliek Hársas-forrásnak.

A tündér megmosta Dona arcát, kezeit, mellecskéit, hasát, hátát, lábait.

Ha eddig csodaszép volt a lány, mostantól fogva százszor szebb lett!

Csak hát a haja...

Az még évek múlva sem lesz olyan hosszú, mint korábban!

A tündér tovább lebbent, s hívta mosolyogva magával tar Donát.

Egyre feljebb és feljebb hágtak a hegyen – a karsú bükkfák között –, míg egy sziklás, meredek parthoz nem értek.

Egy hatalmas, ősrög bükkfa állt a meredély tetején, vastag gyökerei – mint emberi lábak – tekergőztek lefelé a völgy irányába.

A tündér megsimogatta az óriásfa törzsét, és varázsszavakat suttogott a lombok felé.

A hatalmas fa gyökerei közül – egymástól több lépésre – három helyen is forrás fakadt, s halkán csörgedezni kezdett a jéghideg víz.

A tündér – egymás után – mindhárom forrásból mert egy-egy maroknyi vizet, s megmosta vele Dona majdnem kopasz fejét.

Csodák csodájára nőni kezdett a leány haja, még selymesebb és hosszabb lett, mint korábban!

Visszatérve a táborba Kazinc éppen ébredezett a sátrában.

Amint kilépett a friss, harmatos före, valami elvakította.

Mint egy álomban: szépséges kedvesét látta maga előtt.

Nem akart hinni a szemének, ezért megdörzsölte, de csak egyre jobban vakította a fényesség.

Az északi szélben szálló hosszú-hosszú szőke hajszálaikon csillogott a szegyenlős napfény.

A patakot Tardonának hívják, s ha a Bükkben jártok, akkor Tardona közsétől 3 kilométerre a Szállás-völgyön felsétálva megtalálhatjátok a csodatévő (köznyelven) Hármás-forrás (térképen: Három-kút) tiszta, hűsítő vizét. Magam is ittam belőle. Egészségekre!

HIMNUSZ A PINCÉBEN

„Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Mebűnhődte már e nép
A múltat s jövőndőt!”

A gyerekek csendben ülnek a teremben, és mély áhítattal hallgatják Kölcsey Ferenc versét, nemzeti énekünket.

A félhomályban – öt helyett – csak két ablakszárny árválkodik (félíg nyitva) az alagsori helyiségben, halk csepegés hallatszik: a csöregengeteg egyik tagjának csatlakozásánál szivároog a szennyvíz.

Az ágasbogas csőlaokoon vagy tíz helyről kiindulva öleli körbe a „bunker” plafonját.

A fojtott levegőben a magasztos, fájdalmas szavak újfajta értelmet nyernek.

Igen. Vannak, akik a jövőndőt is megbűnhődik, mások – jól meggondolt (?), „alaposan megfontolt” – döntéseinek következményeiként.

A csillogó szemű gyerekek rácsodálkoznak a vers szépségeire, buzgón jegyzetelnek.

Ráébrednek a dicső múlt nagyszerűségére: felfedezik a honfoglalás, az Árpád-kor, a török elleni győztes ütközetek képeit, s büszkéek a magyar táj gyöngyszemeire (Duna, Tisza, Kunság, Tokaj).

Mátyás fekete (= bús) seregében menetelnek Bécs felé, hogy fogadják a büszke, legyőzött vár vezéreinek hódolatát.

Elszomorodnak a vesztes csatákról, korszakokról hallván (tatárjárás, 150 éves törökuralom), s megdöbbenő őköt a testvérháború (trónviszályok, pogánylázadások, kiskirályok öldöklései, parasztfelkelések) félelmetes leírása: magyar ölt magyart.

„Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám, kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre!”

Együtt bujdosnak Rákóczi – ki nem mondott, de láttatott – kurucaival, s ráébrednek (Kölcsey korának) reménytelenségére.
Felfedezik az ellentétek versének kiáltó időszerűségét:

vár -- kőhalom
kedv, öröm – halálhörgés, siralom (a krumplipucoló vadul dübörögni kezd félettük)
szabadság – rabság

A keret újra segítséget kér az Istentől.
Sőt – áldás („áldd”) helyett már szánakozást („szánd”) sikolt, mert itt már valóban – kizárólag – csak az Isten segíthet!
Erkel Ferenc megzenésítésében vigyázzállásban mormolják – mint egy imát – az ódát.

Tudják: összetartozásunk egyik jelképét hallják.

A memoritert hétfőn hallgatom meg a hetedikesektől.

A Himnuszt a pincében.

TEMLOMBAN

A feleségem a születésnapjára (szeptember 4.) nem kért más ajándékot, csak azt, hogy menjek el vele a kazincbarcikai görög katolikus templomba, a vasárnapi szentmisére.

„A papok pedig és az ispánok hagyják meg az összes falusi bírónak, hogy ezek parancsára vasárnap mindenki menjen a templomba, öregek és fiatalok, férfiak és nők, kivéve azokat, akik a tüzet őrzik.”

[I. István I. törvénykönyve (1001 körül), részlet a 9. pontból]

Tűzörzőnek „kinevezvén” magam: nem vagyok templomba járó.

Iskolai tanulmányi kirándulásokon szívesen nézek meg kultúrtörténeti-történelmi kegyhelyeket, de amúgy fehér holló vagyok e szent helyeken.

Gyermekként voltam ugyan elsőáldozó, sőt még ministráns is, de aztán hűtlen lettem az egyházhoz.

Pedig – az általam tisztelt – Juhász István (egykori kazincbarcikai római katolikus pap) hittanórái hatására – és persze édesapám történeteit hallván – szerettem meg a régi korokról szóló regéket, legendákat, s lettem aztán – sok-sok év múltával – történelemtanár.

Azt sem felejttem, hogy akkoriban (70-es évek) amikor a mise után ima-könyvvél a kezemben hazafelé sétáltam, gyakran a velem egyívású suhancok gunyoros céltáblájává váltam.

Később ateista lettem, de ha manapság bajba kerülök, azért megszólítom Istent, hátha ő nem felejtett el engem.

A feleségemmel 1985-ben házasodtunk össze.

Súlyos betegségéből lábadozván 2000 nyarán, egyházi szertartáson mindketten ismét kimondtuk – azt a bizonyos 15 évvel korábban elrebegett – igen-t.

Egy kívánságról a végén:

Feleségem rakacaszendi nagymamája még a kilencvenes évek elején azt kérte a feleségemtől (és tőlem), hogy a leányainkat (Máriát és Zsuzsát) – az ő dédunokáit – kereszteltessük meg.

A dédike jól imádkozott odafenn az égben, mert 2000 tavaszán teljesült a kérése.

MENE, TEKEL, UFARSZIN

„Megmérettél, megszámláltattál és könnyűnek találtattál.”

Még soha nem volt ilyen kedvezőtlen a magyar politikusok megítélése.

A politikai elit presztízsét a 100-as skálán mindössze 40 pontra értékelték, szemben a rendszerváltáskor mért 54 ponttal.

A lista élén továbbra is a köztársasági elnök áll, ám Sólyom László is mindössze 48 pontot kapott.

A dobogó második helyére az MSZP-s Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke került 47 ponttal, míg a harmadik helyen Dávid Ibolya, az MDF elnöke végzett 46 ponttal.

Orbán Viktor Fidesz-elnök 44 pontos rokonszenv-indexével az ötödik helyen áll. Gyurcsány Ferenc kormányfő a harmadik legnépszerűtlenebb politikus Magyarországon, 29 pontjával a 22-es lista 20. helyére került.

A lista végén az SZDSZ-es Kóka János és Horváth Ágnes áll.

A gazdasági miniszter 28, míg az egészségügyi tárca vezetője 21 pontot kapott.

A következő országgyűlési választáson – ha a fenti kínálatból lehet majd csak választani –, kemény dilemma elé kerülök.

Mert akikre eddig (16 éve) voksoltam – MSZP –, jelenleg a hátam közepére sem kívánom.

A Fidesz sem vált a szívem csücskévé, az SZDSZ-ről meg jobb nem beszélni...

Amit az egészségüggyel művelnek, felér egy katasztrófával, az oktatást meg úgy megalázzák – jelenleg is: nap, mint nap –, hogy az a romániai (Ceausescu-féle) falurombolással is vetekszik.

A gazdasági fejlődésben az európai rangsor végén kullogunk; valahol, valakik nagyon elsz(k)úrtak valamit.

Dőzsölő kormánynegyedre azért van pénz, vezetői luxusra is telik, s az autópályák kilométertengere hamarosan eléri a putrikát és a bezárt iskolákat, megcsontított kórházakat takargató településeket!

Jutalmazgassátok bőkezűen egymást odafönn, csajlatok a fiktív alapítványokkal, számolgassátok az elnyert pályázati pénzkötegeket a sosemvolt rendezvényekért, lépeggesetek, ti – hibát hibára halmozók – előre a ranglétrán.

A hatalom mámorából messze még az ébredés.

De egyszer eljön az igazság pillanata.

Mint a mesében.

Belsácár babiloni király – hatalma csúcsán – nagy lakomát rendez, s ezen dicelkedve mutogatja vendégeinek a jeruzsálemi templom elrablott kincseit.

Egyszerre csak a terem falán egy kéz jelenik meg, s felírja ezeket a szavakat: Mene, Tekel, Ufarszin.

Értelmüket csak Dániel tudja megfejteni: fenyegető jóslatot olvas ki belőle.

„Megmértél, megszámláltattál és könnyűnek találtattál – mondja a királynak –, országodat a médek és a perzsák fogják felosztani.”

TE, FIGYELJ, HAVER!

Két honpolgár beszélget.

Ha valaki kabaréjelenetnek véli, magára vessen!

– Öcsém, hallottad – tiszta örület –, hogy a magyar parlamenti képviselők – egy szál magukban – csak havi bruttó 220 000 Ft-ot keresnek?

– Szegények! De évente nettó 1-2 vagy talán 4-5 (netántán még több millió Ft-os) ADÓMENTES utazási és szállásköltséget tesznek zsebre!

– Akkor már értem, hogy miért szeretnének átláthatóbb viszonyokat.

Felemelnék a – saját – fizetésüket a háromszorosára (havonta 660 000 Ft), cserébe a költségterítések után is adóznának.

– Megható ez a tisztességre törekvés. Így már a maradék tízmillió adóalany se replikázhatna, hogy így a feketézés, meg úgy a számlanemadás, nemkérés!

– Ráadásul évente kb. 7 000 000 Ft adóval is – fejente – gyarapítanak az országkincstárát! Kiváló adóalanyok!

– Nálam meg az állítmány: Kérem szépen a honatyákat és a honédesanyákat, hogy mindenkinek emeljék fel a fizetését a háromszorosára, s bizisten, hogy sehol nem lesz egy deka stikli sem!

– Bizomány! Bár a több százezer munkanélkülinek + a családtagjaiknak ettől nem lesz jobb!

– Az bal! De azért elkeseredésre nincs okunk! Ott vagyunk Koszovóban, ott strázsálunk Afganisztánban, és hű társként vérezünk Irakban is. Az USA mellett. Mert ugye megérdemlik. Annyiszor segítettek már!

– Ezt megerősíthetem, így van! 44-45-ben a repülő erődjeik magyar emberek ezreit ölték, sebesítették meg. Városaink romhalmaza áldhatja nevüket! 1956-ban is hogy mellénk álltak!

– Így van! Szavakkal! De azért később már konkrétan is segítettek. Csak hát a csomagok, segélyek célállomása a csaucseszkui Bukarest volt. A fene ezt a sok hasonló, érthetetlenül egyforma kelet-európai városkát...

– Végül ígyunk Horváth miniszter asszony egészségére!

– Ez aztán a belevaló hölgy! Ő még a háborús övezetbe is el mer utazni!

– Melyik magyarországi kórházra gondolsz?

– Dehogy kórházra. A miniszter asszony Afganisztánba látogatott a mi nap, és több eseményen is részt vett. Tárgyalt az afgán közegészségügyi tárca

és a nőügyi minisztérium vezetőjével, illetve letette egy magyar pénzből építendő egészségközpont alapkövét is.

– Ja, tényleg, hallottam róla. A férjescskéjét is elvitte magával, had lásson világot az a szerencsés flótás.

– Miért szerencsés? Mert potyázhatott egy picinyest (vagy róka): állampénzen repdeshetett, élvezhette a fokozott védelmet, ami a nagykutyaáknak kijár, vagy a kajapiát sajnálod tőle?

– Nem ezekre gondoltam. Hanem arra, hogy az ő feleségecskéje (Istennem, hogy riszálta magát a tévéfelvételeken a páncélozott védőmellényében) a legnépszerűbb politikus kis, áldott, csodálatos hazánkban...

– Srácok! Vége a sétálgatásnak. Irány a kórterem, a doktor bácsi már vár titeket...

PORTRÉ

Jávori István

„A szüleim révén egyévesen kerültem Kazincbarcikára, így gyermekkoromat lényegében a folyamatosan fejlődő, épülő városban töltöttem” – kezdte beszélgetésünket Jávori István, magyar – történelem – népművelés szakos tanár, akinek nevét egyre gyakrabban olvashatják lapunkban.

Mindez persze nem véletlen, hiszen az Árpád Fejedelem – Újvárosi Általános Iskola pedagógusa amolyan civil a pályán szerepben egyre többször kér szót a Közélet hasábjain.

„Bő egy évvel ezelőtt szívproblémákkal kórházba kerültem. Ekkor gondolkodtam azon, hogy hagyok-e valamit magam után. Merthogy az embert ilyenkor ehhez hasonló gondolatok foglalkoztatják. Több mint két évtizedet tanítottam, ami ugyan nem kis dolog, ám ezt rajtam kívül több ezren elmondhatják magukról ebben az országban. Van két gyerekem, rájuk vagyok a legbüszkébb, de ez sem túl egyedi. Ekkor gondoltam arra, hogy írni kezdek, megpróbálom azokat a dolgokat papírra vetni, amelyek szerintem az emberek többségét foglalkoztatják” – emlékszik vissza a nagy elhatározásra.

Tizenévesen a röplabdával is kacérkodott, a KVSE serdülő fiú csapatának igazolt játékosa volt.

Az érettségi után egy évet a vegyiparban próbálkozott, a BorsodChem-nél dolgozott, majd képesítés nélkül kezdett tanítani. Közben felvették a főiskolára, amit először történelem-népművelés szakon végzett el.

Csaknem két évtizedet tanított a Kazincbarcikához közeli Tardonán, hét éve pedig az Árpád Fejedelem – Újvárosi Általános Iskola tanára.

Szabadidejében rengeteg olvas, és természetesen ír. Papírra vetett gondolatait, meglátásait az utóbbi néhány hónapban önök is olvashatták lapunk hasábjain.

Jávori István Kazincbarcikán él családjával. Felesége pedagógus, két gyermeke még tanul, nagyobbik lánya magyar szakos bölcsészhallgató Miskolcon, míg a kisebbik a helyi Jókai középiskola diákja.

– Három szakot is elvégzett a főiskolán, melyek mindegyike – a magyar, a történelem és a népművelés is – az úgynevezett humán területhez tartozik. Ennek ellenére egy vegyipari szakközépiskolában kezdte meg a középiskolai tanulmányait. Nem ellentmondásos ez egy kicsit?

– *Annyiban igen, hogy végül – ahogy ön is fogalmazott – humán területen kötöttem ki. Ugyanakkor a teljes igazsághoz az is hozzátartozik, hogy tizenévesként a kémia is érdekelt, ezért jelentkeztem az általános iskola elvégzése után a vegyiparba (ma Irinyi János Szakközépiskola és Kollégium – a szerk.). A középiskolában rendkívül jó történelemtanárom volt, aki a tanórákon kívül is sokat foglalkozott velünk. Rajtam látta, hogy érdekel a tantárgy, azt is mondhatnám, hogy lecsapott rám, mint érdeklődő diákra. Több versenyen, pályázaton is indultam, a sikerek pedig még elszántabbá tettek, és egyre többet foglalkoztam a történelemmel. Aztán az érettségi után már egyértelmű volt, hogy hová szeretnék jelentkezni. Sajnos elsőre nem sikerült a felvételim, második nekifutásra viszont felvettek az egri főiskolára.*

– A váltás kétszer is szerepet játszott az életében: egyszer, amikor már tanárként főiskolára jelentkezett, hogy újabb szakot végezzen el, legutóbb pedig hét éve, amikor úgymond vidékről jött Kazincbarcikára tanítani. Érzett valamit a közelgő változásból?

– *Ahogy így visszagondolok a kilencvenes évek elején már érezni lehetett, hogy nem lesz ez mindig így, ezért végeztem el Egerben a magyar szakot. Ezzel kapcsolatban érdekesség, hogy a két diplomám mindegyike Egerhez köthető, ám az egyik papíron Ho Si Minh, míg a másikon Eszterházy Károly neve szerepel, mint az intézmény névadója. Ami pedig a munkahely-változtatást illeti, ennek legfőbb oka a feleségem betegsége volt, ugyanakkor tagadhatatlan, hogy vidéken már akkor érezni lehetett a csökkenő gyereklétszámot. Nem volt ez egyszerű dolog, hi-*

szen egy-másfél évtizeddel korábban még képesítés nélkül is lehetett tanítani, a többdiplomás kolléga pedig elég ritka volt. Mára pedig eljutottunk oda, hogy több tanári szakkal rendelkező pedagógusok vannak állás és munka nélkül. Ami engem illet, abban szerencsém volt, hogy 1999-ben több helyre is kerestek magyartanárt, így viszonylag könnyen – persze Danada János igazgató segítségével – át tudtam szerződni.

– Férfiként megmaradt a tanári pályán, holott az önéhez hasonló helyzetben – amikor a feleség is pedagógus- sokan váltottak már, mondván könnyebb a megélhetés a versenyszférában, mint a „nemzet napszámosaként”. Önt nem kísértette ez az érzés?

– Az igazat megvallva nem. Persze most használhatnék nagy szavakat, hogy az elhivatottság, és a pálya szeretete határozta meg az életemet, ami részben igaz is. Fantasztikus dolog tanítani, ami olyan élménnyel ajándékozza meg az embert, ami örökre elkíséri. Ugyanakkor abban, hogy maradtam a tanári pályán, vélhetően szerepet játszott egy kicsit a kényelem és a lustaság is. Ha teljesen őszinte akarok lenni magamhoz és az olvasókhöz, akkor ez az igazság.

– A bevezetőben említette, hogy mekkora szerepet játszott egy kórházi kezelés abban, hogy írni kezdett. Fiatalon, tizenévesen nem voltak ilyen ambíciói?

– Dehogynem, verset és prózát egyaránt írtam. Emlékszem, hogy Serfőző Simonnak el is vittem megmutatni a „műveimet”, ám ő csak annyit mondott, hogy „nem rosszak, de olvasson még sok verset, fiatalember”. Aztán a szüleim halála eléggé felforgatta az életemet, hiszen rendkívül fiatal voltam akkor, és egy csapásra magam maradtam a világban. Dolgoznom kellett, próbáltam megfelelni a napi kihívásoknak, és az írás – egészen mostanáig – valahogy háttérbe szorult. Úgy is fogalmazhatnék, hogy a tanítás – különösen a vidéken eltöltött időszak – sok mindent pótol, amit az írás adott. Tardonán nemcsak arról szólt az életem, hogy letudtam az óráimat, aztán irány a busz és gyérünk haza. Rendszerint a délután egy részét is az iskolában töltöttük, a gyerekeknek foglalkozásokat szerveztünk, sakkoztunk, fociztunk, szóval remek évek voltak ezek. És akkor a környékre szervezett barangoló túrákról még nem is szóltam egy szót sem. A város egy teljesen más világ. Hangsúlyozom: nem rosszabb, csak más. Az írással próbálom olyan dolgokra ráirányítani a figyelmet, ami szerintem közérdeklődésre számot tarthat. Vannak ugyanis olyan dolgok, melyek esetében nem elsősorban pénz, hanem szemlélet kérdése a változtatás.

Kazincbarcikai Közélet, 2006. november 09.

A riporter: Kovács László

LELTÁR A BLOGBAN

Negyvenhétéves lettem én –,
meglepetés e költemény:
csecse-
becse:

ajándék, mellyel meglepem
e blogoldal-szegleten
magam,
magam.

LELTÁR

1 társ
2 utód (17 és 21 évesek)
1 haza
fél lakás (26 négyzetméter)
1 öltöny

29 év munkaviszony (sok tízezer tanítási óra)
több ezer tanítvány;
mosoly, grimasz; arcok
érmek, helyezések, kudarcok

1500 könyv (olvasva)
1500 könyv (még olvasatlan)

A nehezen már túl vagyok.
Most jön még csak a nagyja!
Kilátások: 53/56 ?

24 elültetett fa
18 hónap sorkatonaság
19 adóbevallás
13 veradás

50 karcolat, novella, humoreszk, vers
(némelyik nyomtatásban is megjelent)

Pár terv a tarsolyban.
Éltem kék madara
felhők közelében.
Bízom a jövőben.

Tartalom

ROZSDAÖVEZET	5
VÁLTOZÁSTENGER	7
SZŐNYEGBOMBÁZÁS	9
SZLOVÁKBARÁTSÁG	11
SZEMÉTKIÁLLÍTÁS	14
GALAKTIKUS UTAZÁS	15
KARÁCSONY ELŐTT	17
JÖVŐMESE	21
KÉT KIÁLLÍTÁS EMLÉKKÉPEI	23
ÉLETKORI SAJÁTOSSÁG	26
FONTOS-E A NÉV?	28
AZ UTOLSÓ KÖNYV	31
INVÁZIÓ	33
LELTÁR	37
BEAVATKOZÁS	38
BOLYGÓSORS	41
VISSZAMINÓSÍTVE	43
REFORMMESE	47
PORSZEM	48
EGY ELFELEJTETT KÖNYV	50
HAT HAIKU	55
MÉLYÁLOM	57
AHOL A VILÁGNAK NINCSEN SZÁJA	60
EGY PINGPONGASZTAL PUSZTULÁSA	62
A KÖNYVEK TÜRELMESEK	64
KOMPETENCIA KIRÁLYKISASSZONY	66
QUO VADIS - HOVÁ MÉSZ?	68
VÉDEKEZŐ ANYANYELV	70
AZ ÉJSZAKA HANGJAI	72
MOZAIKKÉPEK 2006-ból	73
ÜZENŐFÜZET	76
SZAKÁLLAMTITKÁR	78
REFORM A BALATONNÁL	80
HÁRMAS-FORRÁS	82
HIMNUSZ A PINCÉBEN	85
TEMLOMBAN	86
MENE, TEKEL, UFARSZIN	87
TE, FIGYELJ, HAVER!	89
PORTRÉ	90
LELTÁR A BLOGBAN	93